

NAFARROAKO PARLAMENTUKO

ALDIZKARI OFIZIALA

XI. legegintzaldia

Iruña, 2024ko urtarrilaren 18a

6. ZK.

A U R K I B I D E A

G SAILA:

Txostenak, deialdiak eta Parlamentuko informazioa:

—11-23/CCO-00030. “Nafarroako toki sektore publikoa, 2021” fiskalizazio-txostena, Kontuen Ganberak egina (2. or.).

G saila:
TXOSTENAK, DEIALDIAK ETA PARLAMENTUKO INFORMAZIOA

11-23/CCO-00030. “Nafarroako toki sektore publikoa, 2021” fiskalizazio-txostena, Kontuen Ganberak egin

Nafarroako Parlamentuko Mahaiak, 2023ko abenduaren 18an eginiko bilkuran, Eledunen Bartzarrari entzun ondoren, erabaki hau hartu zuen, besteak beste:

Kontuen Ganberak 2021eko Nafarroako toki sektore publikoari buruzko fiskalizazio-txostena egin du.

Nafarroako Kontuen Ganbera arautzen duen abenduaren 20ko 19/1984 Foru Legearen 8.c) artikuluari dagokionez Nafarroako Parlamentuko

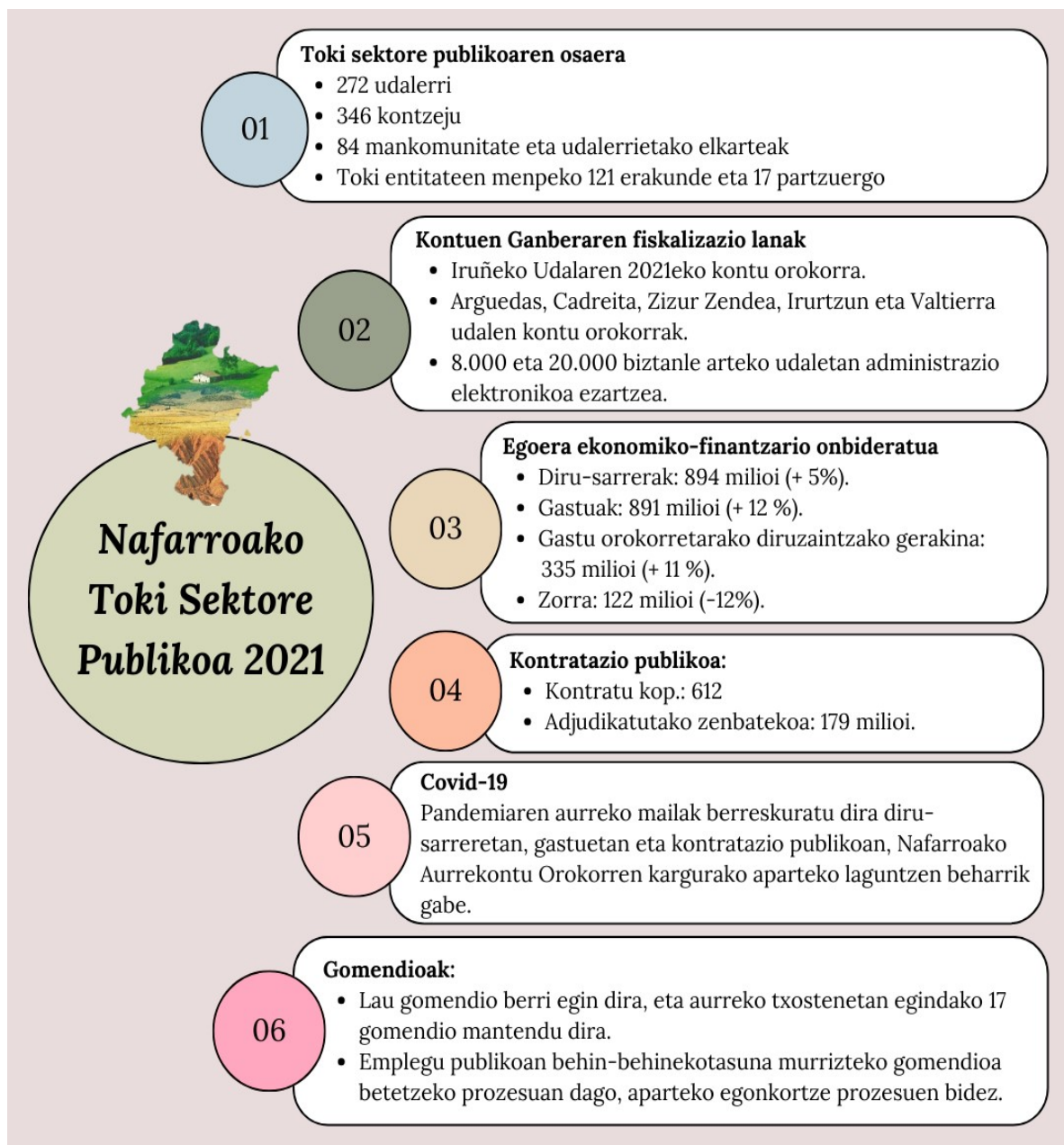
Erregelamenduaren 230. artikuluan ezarritakoarekin bat, honako hau ERABAKI DA:

1. “Nafarroako toki sektore publikoa, 2021” fiskalizazio-txostenaren edukiaren jakinaren gainean dagoela adieraztea.

2. Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin agintzea.

Iruñean, 2023ko abenduaren 18an

Lehendakaria: Unai Hualde Iglesias

AURKIBIDEA

I. SARRERA	5
II. HELBURUAK, NORAINOKOA ETA MUGAK	5
III. ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK	7
III.1 Ondorioak	7
III.2 Aholkuak Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioarentzat eta Parlamentuarentzat	9
III.3 Toki-entitateentzako aholkuak:.....	10
IV. TOKI SEKTORE PUBLIKOAREN ANTOLAKETA EGITURA ETA ARAUDIA	12
IV.1 Antolaketa egitura	12
IV.2 Toki sektore publikoaren arrazionalizazioa	14
IV.3 Nafarroako toki-entitateetan aplikatzekoa den araudia	14
V. 2021EKO EKITALDIARI DAGOZKION FISKALIZAZIO JARDUKETEN LABURPEN-OROTIDAZKIA	16
VI. TOKI SEKTORE PUBLIKOAREN FINANTZA EGOERA	18
VI.1 Diru-sarrerak	19
VI.2 Gastuak	21
VI.3 Adierazleak	23
VI.4 COVID-19aren eragina	25
VI.5 Aurrekontu egonkortasuneko eta finantza iraunkortasuneko helburuak	26
VII. KONTRATAZIO ADMINISTRATIBOA	27
VIII. KONTU-EMATEA ETA AURREKONTUEN ONESPENA.....	29
VIII.1 Kontuak emateko betebeharrak betetzea	29
VIII.2. Aurrekontuaren onespena eta igorpena	30
IX. BARNE KONTROLA ETA KONTU-HARTZE ORGANOEK EGINDAKO ERAGOZPEN OHARRAK	30
IX.1 Eskatutako informazioa igortzeko betebeharrak betetzea	30
IX.2 Barne kontrola	31
IX.3 Eragozpen oharrak	32
IX.4 Diru-sarreraren arloko anomalia nagusiak	33
X. KONPARAZIO AZTERKETA.....	33
X.1 Nafarroako udalen arteko konparazioa biztanleria tarteen arabera	33
X.2 Nafarroako udalen, EAEkoen eta Estatuaren arteko konparazioa	34
I. ERANSKINA. TOKI-ENTITATEETAN APLIKATZEKO DEN ARAUDIA	36
2021ean onetsi eta Nafarroako toki sektore publikoan aplikatzekoak diren arau nagusiak	36
2021ean Nafarroako toki sektore publikoan aplikatzekoak diren arau nagusiak.....	36

I. SARRERA

Nafarroako toki sektore publikoari buruzko txosten hau egin da, Nafarroako Kontuen Ganberaren abenduaren 20ko 19/1984 Foru Legearekin bat, Nafarroako Toki Administrazioari buruzko uztailearen 2ko 6/1990 Foru Legea betetzeko (aurrerantzean TAFL), haren 350.2 artikulua ezartzen baitu derrigorrezkoa dela urtero bidaltzea Nafarroako Parlamentuari eta Gobernuari Kontuen Ganberak Nafarroako toki-entitateen esparruan egin dituen fiskalizazioko eta kontrolako jarduketan berri ematen duen laburpen-oroitidazkia.

Txostenarekin batera, gainera, bi eranskin daude, honako hauek biltzen dituztenak: Nafarroako toki-entitateetan aplikatzekoa den araudi nagusia, eta toki sektore publikoaren 2021eko finantza egoerari buruz Nafarroako Gobernuako Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiak (TADZN) egindako txostena.

Toki-entitateek kontu orokorrak Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioari (aurrerantzean, NFKA) igortzeko epeak eta informazioaren tratamenduaren konplexutasuna direla eta, 2021eko ekitaldiari buruzko txostena ezin izan da 2023ra arte argitaratu.

Lana 2023ko urrian eta azaroan egin du auditoretzako bi teknikarik eta auditore batek osatutako lantaldeak, Kontuen Ganberaren zerbitzu juridikoekin, informatikoekin eta administratiboekin lan-kidetzan.

Eskerrak ematen dizkiegu Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiko, Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioko eta Nafarroako toki-entitateetako langileei lan hau egiteko eman diguten laguntzarengatik.

Txosteneko diru kopuruak biribildu egin dira, zentimorik ez agertzeko. Datuek beti adierazten dute balio zehatz bakoitza biribilduta, eta ez biribildutako datuen batura. Ehunekoak ere balio zehatzen gainean kalkulatuta daude, eta ez biribildutako balioen gainean.

II. HELBURUAK, NORAINOKOA ETA MUGAK

Lan honen helburuak hauek izan dira:

- Ganbera honek Nafarroako toki-entitateen esparruan 2021eko ekitaldiari buruz egin dituen fiskalizazio jarduketak laburbiltzea.
- Nafarroako toki-entitateen 2021eko finantza egoeraren eta antolamenduaren ikuspegi bat ematea Parlamentuari, administrazio publikoei eta Nafarroako gizarteari.
- Toki-entitateek ekitaldi horretan egindako kontratazioa aztertzea.
- Toki erakundeen kontu-hartzaitzak diru-sarrerei dagokienez jakinarazitako barne kontrola, eragozpenak eta anomaliak aztertzea.
- Adierazpen multzo bat harturik, konparazioa egitea biztanleria-tarte desberdinetako Nafarroako udalen artean, bai eta horien eta EAEko udalen artean eta Estatuko gainerakoen artean ere.
- Toki sektore publikoaren kudeaketa hobetzeko gomendioak egitea.

Lanaren norainokoak toki-entitateen 2021eko ekitaldiko kontu orokorra hartzen du; honako hauek osatzen dute kontu hori:

- a) Toki-entitatearen beraren kontua eta haren erakunde autonomoena (aurrerantzean EE AA).
- b) Merkataritzako sozietateena, horien kapitala oso-osorik kasuko toki-entitatearena bada.
- c) Eranskinak.

Honako hauek ere aztertu ditugu: Nafarroako toki sektore publikoaren 2021eko finantza egoeraz Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiak egindako txostena, eta zuzendaritza nagusi horrek kudeatzen duen Toki-entitateen Erregistroko datuak, bai eta Kontratazio Publikorako Batzordearen mendeko Kontratuen Erregistrotik lortutako informazioa ere. Halaber,

kontuan hartu ditugu ekitaldiari dagokionez Ganbera honek eman dituen fiskalizazio txostenak, eta barne kontrolari eta eragozpen-oharrei buruz Ganbera honek informazioa eskatutakoan toki-entitateetako kontu-hartze organoek eman dituzten erantzunak.

Gure lanerako muga bat izan da informazio ekonomiko-finantzariorik eta aurrekonturorik ez edukitzea 2021eko ekitaldiko beren kontu orokorra edo aurrekontuaren likidazioa Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiari 2023ko otsailaren 8an¹ bidali gabe zeuzkaten toki-entitateei buruz; honako hauek dira, hain zuzen:

- 272 udalerrietatik 23: Amekoabarrena, Arbizu, Arellano, Aribe, Ziritza, Eratsun, Etxarri Arantz, Ezkaroze, Ezkurra, Imotz, Itzaltzu, Jaurrieta, Txulapain, Ledea, Olazti, Orkoien, Oronoz, Saldias, San Martin Unx, Torralba del Río, Urzainki, Zugarramurdi eta Zuñiga.

Udalerri horiek 13.496 biztanle dituzte guztira; alegia, Nafarroak 2021eko urtarrilaren 1ean zituen biztanleen ehuneko 2,04. Horien artean, Orkoiengo Udala nabarmentzen da, 4.160 biztanle baititu.

- 346 kontzejuetatik 78: Abintzao, Albiasu, Allotz, Alzorritz, Aramendia, Arandigoien, Arbeitza, Arguiñano, Arlegi, Artabia, Asterain, Azantza, Azotz, Azparren, Bakedano, Zenborain, Zizur Txikia, Etxague, Etxabarri, Eraso, Eraul, Erro, Etxaleku, Figarol, Gaintza, Galdio, Garisoain, Gazolatz, Goldaratz, Goñi, Genbe, Gorza, Ibiriku Deierrri, Igari, Igoa, Iguzkitza, Inbuluzketa, Intza, Iruñela, Irurre, Iturgoien, Labeaga, Lakar, Larraintzar, Larraia, Larraiotz, Larrion, Latasa (Imotz), Lerate, Lizarragabengoa, Lizaso, Markalain, Mendaza, Muneta, Murugarren, Muskitz, Nuin, Ollogoien, Oloritz, Otsakar, Oskotz, Paternain, Getze Ibargoiti, Getze Galar, Saragueta, Sartze, Soltxaga, Subitza, Dorre, Undio, Untzu, Urdotz, Urritza, Zariكيةgi, Zarrantz, Zubielki, Zufia, Zurukuain.

Kontzeju horien biztanleria 9.145 pertsonakoa da. Nafarroako guztizko biztanleriaren ehuneko 1,38 egiten du, eta kontzejuetako biztanleriaren ehuneko 21,83.

- 84 mankomunitate eta elkarteetatik zortzi: Basaburua Imotz Udal Elkartzea, Faltzes eta Miranda Arga Udalerrietako Administrazio Zerbitzuen Elkartea, Berragu Liburutegi Zerbitzuen Mankomunitatea, Malerrekako Zerbitzu Orokorraren Mankomunitatea, Erriberri aldeko Oinarrizko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea, Araxesgoienako Mankomunitatea, Nafarroako Iparraldeko Mankomunitatea Euskararen Kudeaketarako eta Orreagako Kirol Mankomunitatea.

Bestetik, zehaztu beharra dago tokiko sektore publikoaren finantza egoerari buruzko azterketa egiten dela, funtsean, toki-entitateen eta haien erakunde autonomoen aurrekontu-datu bateratuetan oinarrituta. Hala ere, zenbait alderditan honako hauek barne hartzen duten informazioa aurkezten dugu: Iruñerriko Zerbitzuak SA sozietatea (SCPSA), Servicios Técnicos Mancomunados SLU (Sertecma) eta Jurrmendiko Mankomunitatearen Zerbitzuak SA (SMSA). Hiru sozietate horiek mankomunitateen mende dauden eta kontuak eman dituzten bost sozietate publikoen gastuen eta diru-sarrera guztien ehuneko 98 inguru dira². Zorpetzearen azterketan bai sartu dela udal eta mankomunitateen menpeko sozietate guztien baterakuntza. Fundazio publikoak eta partzuergoak, berriz, ez dira sartu inongo baterakuntzatan.

Informazio faltagatik muga hori eduki arren, uste dugu, datu horiek eskura izanez gero, egingdako lanean lortutako ondorioak ez lirakekeela nabarmen aldatuko.

¹Nafarroako toki sektore publikoaren 2021eko finantza egoerari buruzko txostena egiten hasi zen eguna.

²Txosten hau egin den egunean, Bijuestxirringua SL (Irunberriko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatekoa), Irati Basoa SL (Zaraitzuko Ibaixaren Batzordekoa) eta Irati Orreaga SL (Aezkoa ibarrekoa) sozietateek ez dute beren kontuak eman. Sakanako Garapen Agentzia SLk (Sakanako Mankomunitatearen mendekoa) osatu gabe bidali ditu.

III. ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK

III.1 ONDORIOAK

Toki sektore publikoaren osaera 2021ean

Toki sektore publikoa 702 toki-entitatek osatzen dute: 272 udal, 346 kontzeju, 62 mankomunitate eta 22 udal batasun edo elkarte. Zerbitzuak emateko, erakunde horiek 121 mendeko erakunde dituzte guztira, eta 17 partzuergo osatzen dituzte.

Aurreko txostenetan bezala, Nafarroako egungo toki plantaren arrazionalizazio ezaren arazoa azpimarratu nahi dugu. Udalerri gehienek biztanle gutxi dituzte, eta horrek eragina du baliabideen horniduran eta administrazio egitura egokia izateko aukeran, bai berezko eskumenak baliatzeko eta legezko hainbat betebeharrak betetzeko, bai zerbitzu publikoak eraginkortasunez, efizientziaz, ekonomiaz eta kalitatez emateko.

Nafarroako Toki Administrazioaren erreformarako otsailaren 4ko 4/2019 Foru Legeak tokiko maparen reforma aurreikusi zuen, eskualdeen figura sartuz eta finantzaketa sistema berria ezarri. Tokiko maparen reforma ez da garatu. Aldiz, finantzaketa sistema berri bat eratu da, 2022an onartutako hiru foru lege arautua.

Toki eremuko 2021eko fiskalizazio lanak

Ganbera honek finantza- eta legezketasun-fiskalizazioa egin zuen Iruñeko Udalaren 2021eko jardura ekonomiko-finantzarioari buruz. Finantza auditoretzaren iritzia aldekoa izan zen, baita legezketasuna betetzearena ere, bi salbuespenekin.

Arguedas, Cadreita, Zizur Zendea, Irurtzun eta Valtierra udaletan 2021eko kontu orokorren fiskalizazio finantzarioak egin genituen, ekitaldi horretan langileen eta kontratazio publikoaren arloetan legezketasuna bete zen aztertzearekin batera. Fiskalizazio horietan, aldeko iritzia eman zuen Zizur Zendeako Udalak, baita Arguedas, Cadreita eta Valtierako udalek ere, salbuespen batzuekin. Irurtzungo Udalean ez zuten iritzirik eman.

Bestalde, fiskalizazio operatiboko txosten bat egin zen honako honi buruz: "Nafarroako 8.000 eta 20.000 biztanle arteko udaletan administrazio elektronikoa ezartzea (2020-2021)".

Toki sektore publikoaren finantza egoera 2021ean

Toki-entitateek eta menpeko EEAAek, oro har, 2021ean 894,42 milioiko diru-sarrerak lortu zituzten, ehuneko 47 transferentzien bidez eta ehuneko 45 tributu-sarreraren bidez. Gastuak 891,40 milioikoak izan ziren, eta ehuneko 77 funtzionamendu gastuak izan ziren, batez ere langile-gastuak (ehuneko 36) eta ondasun arrunt eta zerbitzuetan egindakoak (ehuneko 33).

Aurreko ekitaldiarekin alderatuta, guztizko diru-sarrerak eta gastuak ehuneko bost eta ehuneko 12 igo ziren, hurrenez hurren; hala, pandemiaren aurreko mailak berreskuratu zituzten.

Guztizko diru-sarrerak handitu egin ziren diru-sarrera arrunten ondorioz, 47,54 milioi hazi baitziren, jardura ekonomiko eta sozialarekin lotura zuzenena zuten diru-sarreraren igoerari esker: tasa eta prezio publikoak ehuneko 16 igo ziren, eta ondareko diru-sarrerak eta zeharkako zergak ehuneko 46 eta 49, hurrenez hurren.

Guztizko gastua handitu egin zen, funtzionamendu gastuak eta kapitaleko gastuak handitu baitziren, 47,30 eta 50,33 milioi, hurrenez hurren. Hala ere, kultura arloarekin lotutako funtzionamendu gastuak, hots, 2020an COVID-19ak gehien eragindako arlokoak, handitu egin ziren 2021ean, nahiz eta 2019koak baino ehuneko 25 txikiagoak izan ziren, jardueretan, ekitaldietan eta jaietan hainbat murrizketa egon zirelako.

Ondorioz, 2021eko tokiko erakundearen aurrezki garbia, funtzionamendu gastuei eta finantza kargari aurre egin ondoren, 112,89 milioikoa izan zen, aurreko urteetako mailak gaindituz.

Toki sektore publikoaren zor bizia, toki-entitateak, haien mendeko erakunde publikoak eta haiek partaidetza osoa duten sozietate publikoak kontuan harturik, ehuneko 12 murriztu zen, eta 121,68 milioikoa zen 2021eko amaieran. Diru-sarrera arrunten ehuneko 15 zen.

Bestalde, gastu orokorretarako diruzaintzako gerakina 335,45 milioikoa zen, aurreko urtearen amaieran baino ehuneko 11 gehiago.

Aurrekontu egonkortasunaren alorrean, arau fiskal indardunak bete ziren, eta pandemia dela eta etendakoak ere bete izanzen ziren, nahiz eta "gastu araua" ezin den ebaluatu, ez baitzen erreferentzia baliorik ezarri.

Azken batean, toki sektore publikoaren egoera ekonomiko orokorra onbideratu zen 2021ean. COVID-19ak 2020an jarduera ekonomikoan eta sozialean izan zuen eraginaren ondoren, 2021ean jarduera hori suspertu zen, eta, horri esker, toki-entitateen kontuek pandemiaren aurreko mailak berreskuratu zituzten, Nafarroako Aurrekontu Orokorren kargurako ezohiko laguntza neurrien beharrik gabe. Bestalde, zor biziak beherantz jarraitu zuen, eta gastu orokorretarako diruzaintzako gerakinak gorantz, aurreko urteetako hoberako joerari eutsiz.

Kontratazio publikoa

Toki-entitateek eta haien mendeko erakundeek 612 kontratu esleitu zituzten, 179,39 milioiko guztizko zenbatekoarekin, munta txikiko araubidearen bidezko kontratazioak zenbatu gabe. Zenbateko handieneko 37 kontratuak zenbateko osoaren ehuneko 68 dira.

Udalek kontratuen ehuneko 78 eta zenbateko osoaren ehuneko 40 esleitu zituzten. Bestalde, sozietate publikoek kontratuen ehuneko 13 eta zenbateko osoaren ehuneko 55 esleitu zituzten. Hala ere, datu horiek oso baldintzatuta daude; izan ere, sozietate publiko batek 66,19 milioiko obra kontratu bat esleitu zuen.

Gehien erabiltzen den esleipen prozedura irekia da, kontratuen ehuneko 70 eta kontratuen zenbatekoaren ehuneko 93 bideratzen baititu.

2021ean, kontratazio publikoaren jarduera berreskuratu egin da, COVID-19aren pandemiak aurreko ekitaldian izan zuen eraginaren ondoren.

Kontu-ematea eta aurrekontuak

Oro har, toki-entitateek beren kontuak onetsi eta Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiari igortzen dizkiote, baina askotan ez dute egiten legezko epeetan, nahiko atzeratuta baizik. Zehazki, toki-entitateen ehuneko 63 eta 45 dira, hurrenez hurren, onesteko eta igortzeko betebeharrak horiek legezko gehieneko epearen barnean bete dituztenak. Nolanahi ere, txosten honen datan jada toki-entitateen ehuneko 85ak igorri dizkiote 2021eko beren kontuak Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiari.

Aurrekontuari dagokionez, toki-entitateen ehuneko 25ak soilik onetsi dute aurrekontua ekitaldia hasi baino lehen, eta ehuneko hiruk bakarrik igorri diote legezko gehieneko epean Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiari.

Barne kontrola

Araudiak ezarritako barne kontroleko hiru modalitateetatik, kontu-hartzailletza soilik gauzatzen da modu orokorrean. Aldiz, horri buruzko informazioa eman duten erakundeen ehuneko 57k eta 42k soilik adierazi dute, hurrenez hurren, finantza kontroleko eta eraginkortasun kontroleko egin-kizunak betetzen dituztela.

Horri dagokionez, nabarmendu beharra dago Nafarroan ez dela erregelamenduz garatu barne kontrolaren araubide juridikoa, Estatuan ez bezala, non apirilaren 28ko 424/2017 Errege Dekretua onetsi baitzen, toki sektore publikoko entitateen barne kontrolaren araubide juridikoa arautzen duena.

2021ean, 31 toki-entitateetako organo kontu-hartzaileek 127 kexa formulatu zituzten, eta guztira 2,22 milioiko zenbatekoari eragin zioten. Kexa gehien zituen arloa kontratazio publikoarena zen, 86 kexa jarri baitziren. 2,16 milioiri eragin zieten.

Konparazio-azterketa

Biztanleria tarte desberdinetako udalen finantza adierazle nagusiak aztertuz gero, ikus daiteke Iruñean izan ezik udalerria zenbat eta handiagoa izan orduan eta txikiagoak direla diru-sarrerara aruntak, funtzionamendu gastuak eta aurrezki gordina biztanle bakoitzeko.

Nafarroako 40.000 biztanletik beherako udalak alderatzen badira EAEkoekin eta Estatukoekin —horiek finantzaketarako sistema desberdinak dituzte—, ikus daiteke Nafarroako udalen per capita diru-sarrerak txikiagoak direla EAEkoak eta Estatukoak baino. Gauza bera gertatzen da funtzionamendu gastuekin. Bestalde, aurrezki garbia biztanleko 151 eurokoa izan zen Nafarroan, 248 eurokoa EAEn eta 125 eurokoa Estatuko gainerako lekuetan.

Konparazio horiek baldintzatuta daude; izan ere, Nafarroako toki-entitateen 2021eko kapitaleko diru-sarrerak bereziki baxuak izan ziren, 2017-2019 aldirako Toki Inbertsioen Plana luzatu zen bigarren urtea zelako eta ez zirelako funts gehigarririk eman. Nolanahi ere, lurraldeen arteko konparazioa orientagarria da; izan ere, azterketa zorrotzagoa egiteko, hainbat faktore gehigarri hartu beharko lirateke kontuan, eta hori txosten honen helburuetatik harago doa.

Aurrekontu eta kontabilitate araudia

2021ean, abenduaren 29ko 22/2020 Foru Legea, Nafarroako Toki Ogasunei buruzko 2/1995 Foru Legea aldatzen duena, jarri zen indarrean, eta zenbait aldaketa egin zituen toki-entitateen ekonomia eta aurrekontu kudeaketa malgutzeko, aurrekontu egonkortasunari, finantza iraunkortasunari eta finantza zuhurtasunari buruzko arauak garatzeko eta zerga arloko berrikuntza batzuk ezartzeko.

Nafarroako toki kontabilitatea irailaren 21eko 272/1998 eta 273/1998 foru dekretuek arautzen dute, 1990eko uztailaren 17ko Ministro Aginduaren bidez onetsitako toki administrazioari egokitu-tako Kontabilitate Publikoko Plan Orokorrean oinarrituta. Araudi hori ez da 2010eko Kontabilitate Publikoko Plan Orokorrean egokitu, eta ez da araurik eman toki-entitateen eta haien mendeko erakundearen kontabilitate egoerak finkatzeko.

Bestalde, nahiz eta Nafarroako Foru Komunitateak, foru araubidearen arabera, eskumen esklusiboa duen toki ogasunen arloan, TAFLeK Nafarroako toki-entitateen dirulaguntza jarduerari buruz ezartzen duen araubidea oso murrizta da. Jarduera hori, nagusiki, Dirulaguntzei buruzko azaroaren 17ko 38/2003 Lege Orokorra eta hura garatzeko araudiak arautzen dute. Toki-entitate batzuek banakako ebaluazio araubidea aplikatzen dute dirulaguntzak emateko. Araubide hori ez dago berriaz jasota toki-entitateetan aplikatzeko den araudian, NFKAk eta haren EEAAek ematen dituzten dirulaguntzen kasuan ez bezala. Dirulaguntzei buruzko azaroaren 9ko 11/2005 Foru Legeak arautzen ditu dirulaguntza horiek.

III.2 AHOLKUAK NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO ADMINISTRAZIOARENTZAT ETA PARLAMENTUARENTZAT

Adierazitako ondorioak kontuan hartuta, honako aholku hauek egiten dizkiegu Foru Komunitateko Administrazioari (aurrerantzean, NFKA) eta Nafarroako Parlamentuari:

- *Foru legeria aldatzea, Nafarroako toki-entitateek aukera izan dezaten, behar bezala justifikatuta dagoenean eta segurtasun juridiko nahikoarekin, dirulaguntzak emateko prozedura banakako ebaluazioaren araubidean erabiltzeko.*

- *Aldatzea martxoaren 22ko 7/2022 Foru Legeak, toki-entitateek transferentzia arrunten bidez Nafarroako tributuetan parte hartzeko duten funtsa nola banatu ezartzen duenak, kontabilitate informazioa ez igortzeagatik ezarritako atxikipenaren araudia, halako moldez non kontu orokorra ematen ez denean aplikatuko den, nahiz eta aurrekontuaren likidazioa igorri, eta atxiki beharreko ehunekoa ez-betetzearen luzapenaren arabera pixkanaka handituko den.*

- *Legez arautzea, Nafarroako 2022ko Kontu Orokorren txostenean gomendatu dugun bezala, hirugarrenek egindako prestazioak ordaintzeko kasuak, baldintzak eta prozedura, baldin eta, dagokion kontratua amaitu ondoren, prestazioaren jarraipena bermatzeko beste bat formalizatu ez bada eta, interes publikokoa izanik, hura ez etetea beharrezkoa bada.*

- *Munta txikiko kontratuak Nafarroako Kontratazioaren Atarian argitaratzeko eredu normalizatu ezartzea, informazioa modu egituratuan aurkeztu eta gorde dadin, datuen tratamendu automatizatu ahalbidetuko duen formatu batean.*

- *Administrazio elektronikoko zerbitzuen ezarpena sustatzea toki-entitateetan, estrategia orokorra zehaztuz, eta zerbitzu horiek eraginkortasunez eta bete-betean inplementatzeko behar diren giza baliabideak eta baliabide ekonomikoak eta teknologikoak toki-entitateen eskura jartzea, eskalako ekonomien lorpena ahalbidetuz.*

Egokitzat jotzen da aurreko txostenetan proposatutako honako *aholku* hauei eustea:

- *Lehenbailehen onartzea toki-entitateen barne kontrolaren araubide juridikoa erregelamendu bidez garatzea.*

- *Tokiko kontabilitatearen erreformari lehenbailehen ekitea, indarrean dagoen 2010eko Kontabilitate Publikoko Plan Orokorrean egokitzeko, eta toki-entitateen eta haien mendeko erakundeen kontabilitate egoerak finkatzeko arauak ezartzea.*

- *Behar diren lege eta administrazio neurriak onestea erabat burutu dadin Nafarroako Toki Administrazioaren berregituraketa, Nafarroako Toki Administrazioaren Erreformatarako otsailaren 4ko 4/2019 Foru Legean ezarritakoa, kudeaketa publiko efiziente eta eraginkorragoa lortzeko.*

- *Tokiko zerbitzuen kostuak kalkulatzeko sistema bat taxutzea eta hura ezar dadin sustatzea, bai eta kudeaketaren adierazleak ere, horrela beteko baita Toki Administrazioaren Arrazionalizazioari eta Iraunkortasunari buruzko Legean eta Nafarroako Toki Administrazioaren Erreformatarako Foru Legean xedatutakoa.*

- *Plantilla organikoaren eta langileen zerrendaren ereduak egitea, zeinak argitasunez eta zehaztasunez jasoko baitituzte dokumentu horiek bete behar dituzten baldintzak eta eduki behar duten informazioa; eredu horiek, halaber, aukera emanen dute toki-entitateek informazio beteki-zunak bete ditzaten.*

- *Informatikako garapen egokiak egitea, toki-entitateetako kontu-hartze organoek errazago bete ahal ditzaten Aurrekontu-egonkortasunari eta Finantza-iraunkortasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikotik (aurrerantzean AEFILO) eratortzen diren informazio betebeharrak.*

- *Toki-entitateei atxikitako partzuergoen gaineko informazioa sartzeari toki-entitateen erregistroan.*

III.3 TOKI-ENTITATEENTZAKO AHOLKUAK:

Aipatutako ondorioak kontuan hartuta, egokitzat jotzen dugu aurreko txostenetan tokiko entitateei proposatutako *aholku* hauei eustea:

- *Kudeaketa ekonomiko-finantzarioan zehaztasun eta erantzukizun fiskalaren printzipioak betetzen jarraitzea gaur egun ere, aurrekontu-egonkortasunari eta finantza-iraunkortasunari buruzko arauetako batzuk etenda egon arren, eta horiei lotutako aldagaien jarraipena egiten jarraitzea.*

- *Kontratazio administratiboko prozeduretan denbora-plangintza egokia ezartzea, kontratuen gehieneko indarraldia gainditu ez dadin.*

- *Udal ondasun eta eskubideen inbentario balioetsia eta eguneratua ezartzeko prozesua osatzea, eta hura ibilgetuaren kontuekin lotzea.*

- *Lurzoruaren udal ondarearen erregistroa eta inbentarioa sortzea, bai eta hirigintzako hitzarmenen erregistroa ere.*

- *Udalaren barne kontrola egitea, aplikatzekoa den legerian ezarritako hedadurarekin, bere eginkizun hirukoitzaren arabera: kontu-hartzailletza, finantza-kontrola eta eraginkortasunaren kontrola.*

- *Zerbitzu publikoen kostuen metodologia ezartzea, eta erabakiak hartzeko kudeaketa adierazle erabilgarriak zehaztea.*

- *Aurrekontua, aurrekontu-likidazioa eta kontu orokorra onestea ezarritako epeetan, eta haien guztien kontuak ematea 15 eguneko epean, onesten direnetik hasita.*

- *Balorazio-ponentziak epean gaurkotzea.*

- *Hornitzaileei ordaintzeko batez besteko epea argitaratzea, AEFILOn xedatutakoarekin bat.*

Txosten hau egiteko unean, aurreko txostenean jasotako honako aholku hau kontuan hartzen ari gara, partzialki behintzat:

- *Egiturazko lanpostu guztiak plantilla organikoan sartzeari, eta gutxitzearen deialdi egokien birtartez, toki-entitateetako langileen behin-behinekotasun maila handia. Hain zuzen ere, arau hauek bete behar dira: 20/2021 Legea, enplegu publikoan behin-behinekotasuna murrizteko premiazko neurriari buruzkoa, eta 19/2022 Foru Legea, uztailaren 1ekoa, zeinaren bidez neurriak hartzen baitira Nafarroako administrazio publikoetan egonkortze prozesuak gauzatzeko, Enplegu publikoan behin-behinekotasuna murrizteko premiazko neurriari buruzko 20/2021 Legearen ondorioz.*

2022an, aipatutako araudia aplikatuz, toki-entitate ugari lan eskaintza publikoak eta hautaketa prozeduren deialdiak egin zituzten. Gaur egun, Kontuen Ganbera hamaika fiskalizazio lan egiten ari da, eta horien helburuetako bat 10.000 biztanletik gorako udalerrietan enplegu publikoa egonkortzeko prozesu horiek fiskalizatzea da.

Halaber, TADZN foru gaikuntza lortzeko eta idazkaritza eta kontu-hartzailletza lanpostuetara sartzeko hautaketa prozedurak garatzen ari da.

IV. TOKI SEKTORE PUBLIKOAREN ANTOLAKETA EGITURA ETA ARAUDIA

IV.1 ANTOLAKETA EGITURA

Toki sektore publikoa Toki Administrazioari buruzko Foru Legean ezarritakoaren arabera antolatuta dago.

Udalak dira lurralde antolamenduaren oinarritzko toki-entitateak. Nafarroan 272 udalerrri daude. 2021eko urtarrilaren 1ean, 661.537 biztanle zituzten guztira, eta honako taula honetan agertzen denaren arabera zeuden banatuta:

Biztanleria tarteak	Udalen kopurua	Udalerrien % guztizkoaren gainean	Biztanleria 2021-1-1	Biztanleriaren % guztizkoaren gainean
<101	47	17	2.834	0
101-500	105	39	25.233	4
501-1.000	37	14	26.816	4
1.001-2.000	22	8	30.874	5
2.001-3.000	23	8	57.492	9
3.001-5.000	17	6	67.047	10
5.001-10.000	9	3	67.017	10
10.001-20.000	9	3	122.579	19
20.001-30.000	1	0	21.556	3
30.001-50.000	1	0	37.008	6
50.000 baino gehiago	1	0	203.081	31
Guztira	272	100	661.537	100

Nabarmentzekoa da Nafarroako udalen ehuneko 70ek (189 udal) 1.000 biztanle baino gutxiago dutela eta, multzo osoan, biztanleriaren ehuneko zortzi osatzen dutela. Bestalde, Iruñak eta 10.000 biztanle baino gehiago dituzten gainerako 11 udalek biztanleriaren ehuneko 58 hartzen dute.

Udalez gain, honako hauek ere toki-entitateen izaera dute:

- Kontzejuak: udal baten dermioaren barrenean kokaturiko toki-entitateak dira, hark baino populazio eta lurralde esparru txikiagoa dutenak.
- Ohiturazko elkarteak edo batasunak: Errege Bardeako Komunitatea, Aezkoa Ibarreko Komunitatea, Erronkari Ibarreko Mankomunitatea, Zaraitzu Ibarreko Unibertsitatea, Aralarko Elkarteak, eta TAFLk indarra hartzean herri ondasunen jabe edo administratzaile diren gainerako korporazio tradizionalak.
- Udalen mankomunitateak: zenbait udalen elkarteak, obrak elkarrekin egin eta haien eskumenekoak diren zerbitzu jakin batzuk emateko.
- TAFLn aurreikusitako moduan udalez gaindik tokiko lurralde-entitate gisa eratzten diren eskualdeak.
- Nafarroako toki-entitateak edo NFKAk eratzten ahal dituzten plangintza orokorreko mankomunitateak, toki eskumeneko zenbait zerbitzuren prestazioa koordinatzea xede dutenak.
- Apirilaren 4ko 20/2019 Foru Legeak indarra hartu baino lehenago sortutako administrazio zerbitzuen elkarteak. Lege horrek aldatu egiten ditu Nafarroako Toki Administrazioari buruzko uztailaren 2ko 6/1990 Foru Legea eta Nafarroako Toki Administrazioaren Erreformatarako otsailaren 4ko 4/2019 Foru Legea (aurrerantzean, NTAEFL).

NTAEFLk udalen batasunen eta administrazio barrutien figurak ezabatu zituen, baina lege horren xedapen iragankor batek dio haiei eutsi behar zaiela harik eta eskualdeak eratu, beren eskumenak eta langileak jaso eta dagozkien zerbitzuak emateko prest egon arte.

Oraindik ez da eratu inongo eskualderik edo plangintza orokorrerako mankomunitaterik.

Honako hau da toki-entitateen kopurua, 2021eko abenduaren 31n, aurreko urteetako toki-entitateen kopuruarekin alderatuta:

Toki-entitatea	2017	2018	2019	2020	2021
Udalak ⁽¹⁾	272	272	272	272	272
Kontzejuak	346	346	346	346	346
Mankomunitateak ⁽²⁾	62	62	62	62	62
Elkarteak ⁽³⁾	23	22	22	22	22
Guztira	703	702	702	702	702

⁽¹⁾ 60 udal konposatuak dira.

⁽²⁾ Berragu Liburutegi Zerbitzuen Mankomunitatea barne hartzen du. Mankomunitate hori Toki-entitateen Erregistroan alta eman zuen 2021ean, baina gutxienez 2001etik existitzen da; beraz, aurreko urteetako datuak aldatu ditugu.

⁽³⁾ Ohiturazko elkarteak eta udalerrietako elkarteak.

Ez zen toki-entitateen altarik edo bajarik egon 2021ean.

2017tik 2021era bitarteko aldi honako hau da erakunde autonomoen, toki-entitate bat jabe bakarria duten merkataritza sozietateen, toki fundazio publikoen eta partzuergoen kopurua:

Entitatea	2017	2018	2019	2020	2021
Erakunde autonomoak*	64	61	59	57	56
Merkataritza sozietateak	53	57	56	54	57
Fundazio publikoak	8	8	8	8	8
Partzuergoak	17	17	17	17	17
Guztira	142	143	140	136	138

(*) Barne hartzen du Erdialdeko Tokiko Ekintza Taldea. Toki-entitateen Erregistroan alta eman zuen 2021ean, baina 2001etik existitzen da; beraz, aurreko ekitaldietako datuak aldatu ditugu.

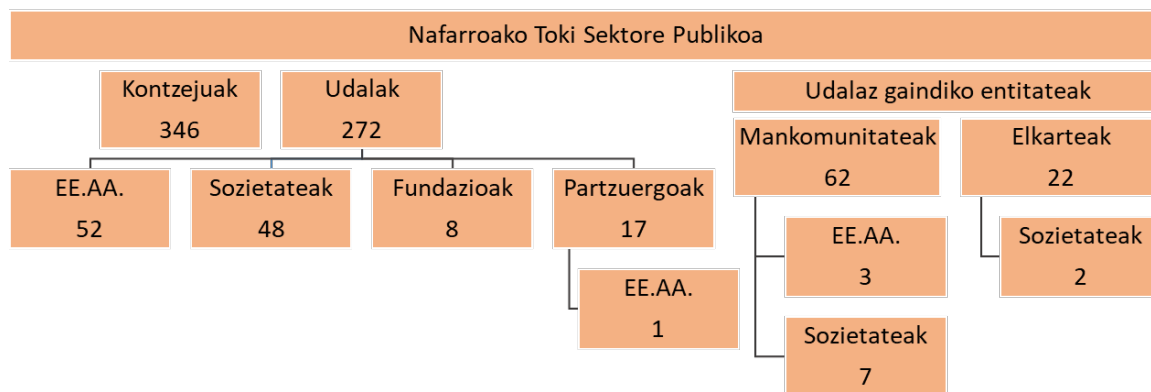
Kopuruetan sartu dira erakunde autonomo bat, hamahiru sozietate eta Toki-entitateen Erregistroan txosten honen datan ageri ez diren zortzi fundazio, baina Ganbera honek identifikatu egin ditu bere fiskalizazio lanetan. Detektatu ez diren erregistratu gabeko beste erakunde batzuk ere egon daitezke.

2021ean, Noingo Udalaren mendeko bi erakunde autonomok baja eman zuten: "Etxe Zaharra" Kulturako Udal Patronatuak eta Kiroletako Udal Patronatuak. "Villa de Funes" Udal Musika Eskolak alta eman zuen, Funesko udalaren mendekoa, baina 2022an baja eman zuen.

Sozietateei dagokienez, Servicio de Atención a Domicilio Pamplona SL sozietateak (Iruñeko Udalaren mendekoa) alta eman zuen Toki-entitateen Erregistroan. Horrez gain, erregistro horretan agertzen ez diren bi sozietate eratu direla jaso da: Sociedad Lodosana para el Deporte y la Salud SL (Lodosako Udalaren mendekoa) eta Sastrako Kirol Zerbitzuak SL (Berako Udalaren mendekoa).

Ez dago fundazio publiko eta partzuergoen altarik ez bajarik.

Aurreko datuekin bat etorriz, hona hemen Nafarroako toki sektore publikoaren egitura 2021eko abenduaren 31n:

IV.2 TOKI SEKTORE PUBLIKOAREN ARRAZIONALIZAZIOA

Ganbera honek behin eta berriz adierazi du Nafarroako egungo udal antolaketa arrazionalizazio falta dagoela. Arazo horrek, bada, bere horretan dirau, Nafarroako udalerrien biztanleria-dimentsio murriztarekin batera. Gai horrek eragina du baliabideen horniduran eta administrazio egitura egokia izateko aukeran, bai berezko eskumenak baliatzeko eta legezko hainbat betebeharrak betetzeko, bai zerbitzu publikoak eraginkortasunez, efizientiaz, ekonomiaz eta kalitatez emateko.

Horri dagokionez, NTAEFLk tokiko mapa erreformatzea eta finantzaketa sistema berri bat ezartzea ezarri zuen, zegozkion arauak onartuz.

Tokiko maparen erreformari dagokionez, foru lege horrek eskualdeak lurralde-izaerako eta udalaz gaidiko toki-entitate gisa sartzen ditu, eta zerbitzuak emateaz eta jarduerak kudeatzeaz arduratzen direla ezartzen du. Horietako bakoitza prozedura baten bidez sortuko litzateke, eta prozedura horren ekimena udalei edo Nafarroako Gobernuari dagokio. Horretarako, 18 hilabeteko epea ezarri zen, baina 2020ko abuztuan amaitu zen. Txosten hau egin den egunean, ez da eskualderik sortzeko ekimenik hartu.

Toki finantzaketaren arloan, 2022an, martxoaren 22ko 6/2022 Foru Legea onetsi zen, eta horren bidez Nafarroako Toki Ogasunei buruzko 2/1995 Foru Legea aldatu zen. 2022ko legeak finantzaketa sistema berri bat ezarri zuen, eta, horren bidez, Toki Ogasunen Funtzaren zuzkidura zenbait finko gisa ezarri zen, urtero eguneratzen dena Kontsumoko Prezioen Indizearen arabera.

IV.3 NAFARROAKO TOKI-ENTITATEETAN APLIKATZEKO DEN ARAUDIA.

Txosten honen I. eranskinean, Nafarroako toki sektore publikoan 2021ean aplikatu beharreko arau nagusiak zerrendatu dira, bai eta ekitaldi horretan onetsitako beste batzuk ere, geroago indarrean jarri arren.

Horien artean, honako hauek nabarmentzen ditugu:

- 22/2020 Foru Legea, abenduaren 29koa, Nafarroako Toki Ogasunei buruzko Foru Legea aldatzen duena. 2021etik aurrera aplikatzeko den foru lege horrek zenbait aldaketa sartu zituen Toki Ogasunei buruzko martxoaren 10eko 2/1995 Foru Legean (aurrerantzean, TOFL), toki-entitateen ekonomia eta aurrekontu kudeaketa arintzeko prozedurak malgutzeko eta aurrekontu egonkortasunari eta finantza jasangarritasunari buruzko alderdiak garatzeko. Udalek zerga batzuen gainean dituzten ahalak ere zabaldu zituen, eta ekonomia jardueren gaineko zergaren salbuespena ezarri zuen, negozio zifra milioi bat baino txikiagoa denean. Azken horren ondorioz, toki-entitateek konpentsazio bat jasotzen dute, zerga bidezko diru-sarrerak murrizteagatik, eta toki ogasunek Nafarroako tributuetan parte hartzeko duten funtzaren bidez bideratzen da.

Foru lege horri dagokionez, Estatuko Administrazio Orokorraren eta Nafarroako Foru Komunitatearen arteko lankidetzaren batzordeak akordio bat lortu zuen arauaren zenbait alderdi interpretatzeko eta erregelamendu bidez garatzeko (2021eko urriaren 20ko Nafarroako Aldizkari Ofiziala, 243. zk.).

- 20/2021 Foru Legea, abenduaren 29koa, Nafarroako Toki Ogasunei buruzko martxoaren 10eko 2/1995 Foru Legea aldatzen duena. Hiri lurren balio-gehikuntzaren gaineko zergaren foru erregulazioa Konstituzio Auzitegiaren jurisprudentzia berrira egokitzea zuen xede.

- 7/2021 Ebazpena, urtarrilaren 28koa, Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren zuzendari nagusiarena, zeinaren bidez onesten baitira Nafarroako toki-entitateek sinatzen dituzten kreditu eragiketek bete beharreko finantza zuhurtasunari buruzko baldintzak, bai eta finantza eragiketek bete beharrekoak ere, baldin eta xedetzat badute finantza aktiboak ematea edo haiek emandako abalak edo bestelako berme publikoak ematea. NFKAk gai horri buruz onetsitako lehen ebazpena da, eta lehen aipatutako 22/2020 Foru Legeak emandako TOFLen 125. artikulua idazketa berriaren arabera eman zen.

2021ean oraindik ez zenez onartu toki ogasunek Nafarroako tributuetan duten partaidetzaren araudi berria, honako arau hauen bidez arautzen zen:

- 3/2020 Foru Legea, otsailaren 27koa, toki ogasunek transferentzia arrunten eta beste laguntza batzuen kontzeptuetan Nafarroako tributuetan duten parte-hartzearen funtsaren zenbatekoa eta banaketa ezartzen dituena 2020. urterako; indarraldia 2021era luzatu zen, azken xedapenetako lehenengoan xedatutakoaren arabera.

- 18/2016 Foru Legea, abenduaren 13koa, 2017-2019 aldirako Toki Inbertsioen Plana arautzen duena, urtarrilaren 23ko 2/2020 Foru Legearen bidez aldatua, zeinak haren indarraldia luzatu baitzuen plan berri bat onetsi arte.

Estatu mailan nabarmentzekoa da, duen garrantziagatik, Diputatuen Kongresuaren Erabakia, 2020ko urriaren 20koa, zeinaren bidez aitortzen baita badela ezohiko larrialdi egoera bat, 2020an eta 2021ean arau fiskalak aldi baterako etetea justifikatzen duena. Ondoren, 2022ko eta 2023ko ekitaldietara luzatu zen etete hori, Diputatuen Kongresuaren 2021eko irailaren 13ko eta 2022ko irailaren 22ko erabakien bidez, hurrenez hurren.

Era berean, garrantzitsua da 20/2021 Legea, abenduaren 28koa, enplegu publikoan behin-behinekotasuna murrizteko premiazko neurriei buruzkoa; izan ere, horren ondorioz, uztailaren 1eko 19/2022 Foru Legea onetsi zen, zeinaren bidez neurriak hartzen baitira Enplegu publikoan behin-behinekotasuna murrizteko premiazko neurriei buruzko abenduaren 28ko 20/2021 Legetik eratorritako egonkortze prozesuak gauzatzeko Nafarroako administrazio publikoetan.

V. 2021EKO EKITALDIARI DAGOZKION FISKALIZAZIO JARDUKETEN LABURPEN-OROITIDAZKIA

Toki sektore publikoaren esparruan, Kontuen Ganbera honek 2021eko ekitaldiko finantza fiskalizazio eta/edo legezketasuneko txostenak egin ditu honako toki-entitate hauentzat:

Udala	Txostenaren data	Biztanleria 2021/01/01ean	ABG	AEG	Langileak 2021/12/31n	Fiskalizazioaren emaitzak*	
						Finantzei b. iritzia	Arauen betetzea**
Iruña	2023/01/12	203.081	255.110.762	241.660.051	1.610	Aldekoa	Salbuespenekin (2)
Zizur Zendea	2023/03/10	3.890	3.642.927	3.264.729	12	Aldekoa	-
Valtierra	2023/03/24	2.439	4.127.890	4.052.347	15	Salbuespenekin (4)	2
Cadreita	2023/03/29	2.045	2.897.146	2.989.910	11	Salbuespenekin (4)	3
Arguedas	2023/03/31	2.310	3.206.135	3.633.698	11	Salbuespenekin (1)	1
Irurtzun	2023/05/30	2.296	2.278.713	2.302.487	30	Ezekoa	2
Guztira		216.061	271.263.573	257.903.222	1.689		

(*) Parentesi artean, hala badagokio, albuespenen kopurua.

(**) Iruñeko Udalean, betetze-auditoretzaren iritzia adierazi da. Gainerako kasuetan, langileen eta kontratazio publikoaren arloan antzemandako ez-betetzeen kopurua.

Iruñeko Udalean, 2021eko kontu orokorraren finantza fiskalizazioa egin zen, ekitaldi horretako jardura ekonomiko-finantzarioaren legezketasun fiskalizazioarekin batera. Gainerako kasuetan, 2021eko kontu orokorraren fiskalizazio finantzarioak egin ziren, langileen eta kontratazio publikoaren arloetako legezketasuna betetzea aztertzearekin batera.

Bestalde, 2021eko martxoan, "Melidako Udalaren *Territorio Visión* programa, erabilera anitzeko eraikinaren kontratua eta *Erronka Solidarioa* hitzarmena" txostena egin zen, udal horren osoko bilkurak eskatuta. 2013-2017 aldiko hiru espediteren legezketasuna betetzeari buruzko fiskalizazioa izan zen.

Fiskalizazio operatiboaren esparruan, "Nafarroako 8.000 eta 20.000 biztanle arteko udaletan administrazio elektronikoa ezartzea (2020-2021)" txostena egin zen, eta aldi baterako irismenak 2021eko ekitaldia hartu zuen.

Fiskalizazioaren emaitzak txostenetan jaso ziren, eta Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean eta Nafarroako Kontuen Ganberaren webgunean argitaratuta daude.

Iruñeko Udalean, finantza auditoretzaren iritzia aldekoa izan zen, eta betetze auditoretzarena, berriz, aldekoa, bi albuespenekin: bata, "Udalaren/EEAAen eta sindikatuen arteko enplegu publikoa eta lan baldintzak hobetzeko akordioa" delakoan oinarritutako kontzeptuen ordainsariak ordaintzeari buruzkoa, lege esparrua gaintzen duten klausulekin; eta, bestea, Haur Eskolak Era-kunde Autonomoaren plantilla organikoko lanpostu hutsen kopuruari buruzko auditoretza egokiaren eta nahikoaren ebidentzia lortzea ezinezkoa izateari buruzkoa.

Jarraian, gainerako udaletan 2021ean egin ditugun fiskalizazioen emaitzak laburbiltzen dira:

- Lau udalek ez dute behar bezala eguneratutako, xehatutako eta baloratutako ondasun inbentariarik; hori dela eta, ezin izan dugu egiaztatu egoera-balantzeko ibilgetuaren saldoaren arrazoizkotasuna.

- Bi udalek maileguak ezeztatze edo formalizatzeko eragiketa bana kontabilizatu dituzte, sorrarazpen dataren arabera zegokion aurreko ekitaldian.

- Bi udaletan langile publikoen ordainsariak araudiak ezarritako zenbatekoa gaintzen dutela antzeman da. Kasu batean, 32 lanpostuetatik 13tan plantilla organikoan ezarritakoa baino lanpostu osagarri handiagoa ordaintzeagatik, justifikatu gabe, eta, bestean, araudian jaso gabeko kontzeptuengatik ordainsariak ordaintzeagatik.

- Udal batean ahulezia esanguratsuak hauteman dira barne kontrolean, nagusiki ez delako behar bezalako funtzio bereizketarik izan, enplegatu publiko bakar batengan kontzentratuta egon baita kudeaketa finantzarioaren prozedura ia-ia osoa.

- Udal batean, diruzaintzako gerakina negatiboa izan zen, baina ez ziren nahitaezko legezko neurriak hartu.

- Bi udaletan munta txikiko kontratazio araubide berezia erabiltzeko aukera ematen dutenak baino zenbateko handiagoko prestazioak ordaindu dira, dagokion lizitazio prozedura egin gabe.

- Bi udaletan prestazioen gastuak kontratu egokirik gabe ordaindu dira, kontratuen gehieneko indarraldia bukatuta baitzegoen.

- Udal batean Kontratu Publikoei buruzko apirilaren 13ko 2/2018 Foru Legearen ez-betetze errepikatuak aurkitu dira; hain zuzen, zatikatze debekua ez betetzearen zantzuak, konkurrentzia, publizitate eta kasuko prozedura bidezko esleipen egokiaren printzipioak saihestuta.

- Udal batean ez zuten iritzirik onartu.

Finantza eta legezketasun gaietan, hauek izan ziren txostenetan jasotako *aholku* nagusiak:

- *Udalaren ondasun eta eskubide guztien inbentario baloratua egitea edo eguneratzea eta onartzea, egoera balantzean ibilgetuaren saldoa arrazoizkoa dela egiaztatu ahal izateko.*

- *Beharrezko barne prozedurak ezartzea, enplegatu publikoen nominak behar bezala ordaintzen direla bermatze aldera.*

- *Kontu orokorra onestea eta Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioari igortzea, araudian ezarritako epean.*

- *Plantilla organikoan dagozkion ordainsari guztiak jasotzea eta langileen ordainsariak araudian ezarritako ordainsari kontzeptuetara egokitzea.*

- *Administrazio-kontratazioko espediente berriak izapidetzea aplikatzekoa den legedian ezarritako gehieneko indarraldia gainditu den kontratuen kasuan, eta plangintza egokiak egitea halako egoerak ekiditeko.*

- *Kontratuak esleitzea Kontratu Publikoei buruzko apirilaren 13ko 2/2018 Foru Legean ezarritako kasuko prozeduren arabera, gardentasun, publizitate eta lehia askearen printzipioak errespetatzen direla.*

- *Egin beharrekoak diren aurrekontu aldaketak garaiz izapidetzea, kredituen lotura juridikoko poltsak ez gainditzeko.*

- *Hirigintzako Administrazio Hitzarmenen eta Lurzoruaren Udal Ondarearen Erregistroak sortzea, lurraldearen antolamenduari eta hirigintzari buruzko araudiak ezartzen duen bezala.*

- *Nafarroako Kontratazioaren Atarian argitaratzea hala adjudikazio guztiak nola hiru hilez behin egindako munta txikiko kontratuen zerrenda.*

Fiskalizazio operatiboaren eremuan, 8.000 eta 20.000 biztanle arteko udaletan administrazio elektronikoa ezartzeari buruzko txostenaren ondorio nagusiak honako hauek dira:

- NFKAk ez du Nafarroako toki-entitateen administrazio elektronikoaren beharrak, ezarpen maila eta egungo egoera aztertu.

- Administrazio elektronikoko hainbat tresnaren ezarpen maila onargarria dela ikusi da, baina oraindik ez dira ezarri artxibo elektronikoko, artxibo elektronikoko bakarreko, ahalduzko erregistroko eta funtzionario publiko gaituen erregistroko zerbitzuak, Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legeak ezartzen duen bezala.

- Udal bakoitzak bere kabuz heldu die administrazio elektronikoaren arloko lege eskakizunei. Baliabide materialak eta langileak xedatzen dira behar bezalako plangintzarik gabe eta lehentasunak ezarri gabe, eta zerbitzuen erabilera mailaren jarraipena ez da egiten.

- Toki-entitateek beharrezkotzat jotzen dute elkarri lagundu eta elkarlanean aritzea, eta teknologiak batera erabiltzea, administrazio elektronikoaren arloko legezko betebeharretan eraginkortasun eta efizientzia handiagoak lortzeko.

Txosten horren gomendio nagusiak honako hauek izan ziren:

- *NFKAk administrazio elektronikoko zerbitzuen ezarpena sustatzea, estrategia orokorra zehaztuz, eta zerbitzu horiek eraginkortasunez eta bete-betean inplementatzeko behar diren giza baliabideak eta baliabide ekonomikoak eta teknologikoak toki-entitateen eskura jartzea, eskalako ekonomien lorpena ahalbidetuz.*

- *Toki-entitateek beren barne antolaketa administrazio elektronikora egokitzea, egiteke dauden ezarpen prozesuak amaitzea eta prozeduren izapidetze telematikoan aurrera egitea fase guztietan.*

VI. TOKI SEKTORE PUBLIKOAREN FINANTZA EGOERA

COVID-19aren pandemiak 2020an izan zuen eraginaren ondoren, 2021ean nabarmen suspertu zen bizitza ekonomikoa eta soziala, nahiz eta oraindik ere zenbait murrizketa indarrean mantendu. Toki sektore publikoak 2021ean izandako jarduera ekonomiko-finantzarioan islatzen da hori. COVID-19ak 2020ko datuetan izan zuen eragina dela eta, 2019ko datuekin alderaketa batzuk ere egin ditugu.

2021eko toki sektore publikoaren finantza egoerari buruz Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiak egindako txostenak toki-entitateen eta haien EEAAen informazio bateratua dakar. Txosten hori II. eranskinean dago. Txosten horrek, bigarren urtez jarraian, hiru sozietate publikorekin bateratutako datuak biltzen ditu atal batean: Iruñerriko Zerbitzuak SA (SCPSA), Iruñerriko Mankomunitatearen mendekoa, Servicios Técnicos Mancomunados SLU (Sertecma) eta Jurramendiko Mankomunitatearen Zerbitzuak SA (SMSA); azken horiek Jurramendiko Mankomunitatearen mende daude. Ez daukagu 2019ko datu bateraturik hiru sozietate horiei buruz.

VI.1 DIRU-SARRERAK

Jarraian, toki-entitateen eta haien EEAAen diru-sarreraren aurrekontuaren 2021eko betetzeari buruzko laburpena azaltzen da:

(milioiak)

Kapitulua	Behin b. aurreikuspenak	AEG 2021	Diru-sarrera guztien gaitien gainean (%)	Beteerazpena (%)	AEG 2021/20 aldea	2021/20 aldea (%)	AEG 2021/19 aldea	2021/19 aldea (%)
1. Zuzeneko zergak	191,29	193,22	22	101	-5,03	-3	-6,04	-3
2. Zeharkako zergak	24,17	33,48	4	138	11,07	49	-0,40	-1
3. Tasak, prezio publikoak eta bestelako diru-sarrerak	161,90	178,04	20	110	24,22	16	9,09	5
4. Transferentzia arruntak	368,24	374,42	42	102	1,47	0	33,83	10
5. Ondare-sarrerak eta herri-aprobetxamenduak	53,06	50,41	6	95	15,81	46	1,49	3
Diru-sarrera arruntak	798,66	829,56	93	104	47,54	6	37,97	5
6. Inbertsio errealen bese-terentzea	20,61	13,29	1	64	5,36	68	2,27	21
7. Kapital-transferentziak	69,45	47,01	5	68	-9,59	-17	-36,50	-44
Kapitaleko diru-sarrerak	90,06	60,30	7	67	-4,22	-7	-34,23	-36
8. Finantza-aktiboak	153,75	1,48	0	1	0,09	7	-0,86	-37
9. Finantza-pasiboak	33,63	3,08	0	9	-4,31	-58	0,14	5
Diru-sarrera finantzarioak	187,39	4,56	1	2	-4,22	-48	-0,72	-14
Guztira	1.076,10	894,42	100	83	39,10	5	3,02	0

(*) Toki-entitateak eta haien menpeko EEAAk sartu dira, baina ez sozietate publikoak, fundazio publikoak eta partzuergoak.

Diru-sarreraren 2021erako behin betiko aurreikuspenek 1.076,10 milioi euro egin zuten, eta ehuneko 83ko betetze maila dute. Diru-sarrera arruntaren betetze maila ehuneko 104koa da, eta kapitaleko diru-sarrerena ehuneko 67koa. Bestalde, diru-sarrera finantzarioen betetze maila ehuneko bikoa izan zen.

Aitortutako eskubide garbiek (AEG) 894,42 milioi egin zuten. Horietatik ehuneko 93 diru-sarrera arruntak izan ziren (gehienbat transferentziak eta tributuoak), eta kapitaleko diru-sarrerak guztizkoaren ehuneko zazpi izan ziren.

2021eko guztizko diru-sarrerak ehuneko bost igo ziren aurreko ekitaldiarekin alderatuta, eta, beraz, 2019koaren antzeko mailan daude. Diru-sarrera arruntek ehuneko seiko igoera izan dute 2020arekin alderatuta, tasa eta prezio publikoen eta ondare-sarreraren eta zeharkako zergen ondoriozko diru-sarrerak igo direlako.

Bestalde, transferentzia arruntak 2020koaren antzeko mailan mantendu ziren, nahiz eta urte horretako kopurua bereziki handia izan pandemiaren ondorioz.

Kapitaleko diru-sarrerak ehuneko zazpi egin dute behera 2020. urtearekin alderatuta, eta ehuneko 36 2019. urtearekin alderatuta. Beherakada handi hori kapital transferentzien bilakaerari zor zaio, ehuneko 44 jaitsi baitira 2019arekin alderatuta (ekitaldi horretan ohiz baino gehiago izan ziren, 2017-2019ko Toki Inbertsioen Planerako hasieran ezarritako indarraldiko azken urtea zelako), bai eta urriaren 10eko 19/2018 Foru Legearen bidez onetsitako Inbertsio Finantzarioki Jasangarri buruzko Planaren betearazpenari ere.

Guztizko diru-sarreretatik, ehuneko 83 udalei dagokie, ehuneko 15 mankomunitate eta batasunei eta gainerako ehuneko bira kontzejuei. Banaketa hori aurreko ekitaldikoaren antzekoa da.

Toki sektore publikoak 2021ean gorago aipatutako hiru sozietateekin bateratutako guztizko diru-sarrerak honako hauek dira:

(milioiak)

Kapitulua	Sozietateekin bateratu gabe	Finkatze efektua	Hiru sozietateekin bateratuta			
			Diru-sarrerak 2021	%, diru-sar. guzt. gainean	Ald. abs. vs. 2020	2021eko ald. % vs 2020
1. Zuzeneko zergak	193,22	0	193,22	19,8	- 5,03	-3
2. Zeharkako zergak	33,48	0	33,48	3,4	11,08	49
3. Tasak, prezio publikoak eta bestelako diru-sarrerak	178,04	70,61	248,65	25,4	30,56	14
4. Transferentzia arruntak	374,42	7,69	382,11	39,1	1,65	0
5. Ondarearen bidezko diru-sarrerak eta herri-aholagaitzak	50,41	0,07	50,48	5,2	15,87	46
Diru-sarrera arruntak	829,56	78,37	907,93	92,9	54,12	6
6. Inbertsio errealeen besterentzea	13,29	0,04	13,32	1,4	5,36	67
7. Kapital-transferentziak	47,01	4,21	51,22	5,2	- 9,25	-15
Kapitaleko diru-sarrerak	60,30	4,24	64,54	6,6	- 3,90	-6
8. Finantza-aktiboak	1,48	0	1,48	0,2	- 2,66	-64
9. Finantza-pasiboak	3,08	0	3,08	0,3	- 4,31	-58
Diru-sarrera finantzarioak	4,56	0	4,56	0,5	- 6,97	-60
Guztira	894,42	82,61	977,03	100	43,25	5

Hiru sozietateen bateratzeak 82,61 milioiko diru-sarrera gehigarriak ematen dizkio tokiko sektore publikoari; diru-sarrera horiek 3. kapituluari dagozkio nagusiki (tasak, prezio publikoak eta bestelako diru-sarrerak, 70,61 milioi), horiek osatzen baitute diru-sarrera iturri nagusia.

Hala, toki sektore publikoaren guztizko diru-sarrerak 977,03 milioi dira 2021ean, aurreko ekitaldian baino ehuneko bost gehiago. Toki sektore publikoaren diru-sareren ehuneko 44 jasotako transferentzia arruntetatik eta kapital-transferentzietatik dator, eta ehuneko 25, berriz, tasa, prezio publiko eta bestelako diru-sarretatik.

Toki sektore publikoak —toki-entitateak, haien EEAAk eta haiek partaidetza osoa duten sozietate guztiak barne— jasotako transferentziengatik diru-sarrerak, funtsean, Nafarroako Aurrekontu Orokorretatik datoz. 2021ean, 371,10 milioiko gastua suposatzen zuten transferentzia arruntek eta kapital-transferentziek.

(milioiak)

Naf. Aurr. Orok. kapital-transferentziak toki-entitateei	2019	2020	2021	Ald. abs. 2021/19	2021/19 ald. (%)	Ald. abs. 2021/20	2021/20 ald. (%)
Arruntak - COVID ez	303,40	321,10	340,09	36,69	12	18,99	6
Kapitalekoak - COVID ez	76,72	49,28	30,26	-46,45	-61	-19,02	-39
Transferentziak, guztira (COVID ez)	380,12	370,38	370,35	-9,76	-3	-0,03	0
Arruntak - COVID	0,00	13,13	0,75	0,75	-	-12,38	-94
Kapitalekoak - COVID	0,00	13,50	0,00	0,00	-	-13,50	-100
Transferentziak, guztira (COVID)	0,00	26,63	0,75	0,75	-	-25,88	-97
Guztira	380,12	397,01	371,10	-9,02	-2	-25,91	-7

Toki-entitateei Nafarroako Aurrekontu Orokorren kargura egindako transferentzien guztizkoa ehuneko zazpi murriztu da 2020ko datuekin alderatuta; izan ere, ekitaldi horretan, COVID-19aren pandemiaren ondorioak arintzeko ezohiko transferentziak egin ziren (26,63 milioi euro), eta 2021ean, berriz, laguntza horiek 0,75 milioira murriztu dira.

Hain zuzen ere, 2021eko COVID-19ari lotu gabeko transferentzien guztizko zenbatekoa aurreko ekitaldikoaren antzekoa da, baina osaera aldatu da:

- Transferentzia arruntak ehuneko sei igo dira, batez ere toki ogasunek Nafarroako tributuetan duten parte-hartzearen funtsa 16,3 milioi handitu delako. Horietatik, 12,8 milioi toki-entitateei egingdako konpentsazioari dagozkio, milioi bat eta 3,7 milioi euro baino gutxiagoko negozio zifra duten subjektu pasiboentzako ekonomia jardueren gaineko zergaren salbuespenaren ondoriozko bilketa galerarengatik, Iruñerriko Mankomunitateari garraio publikorako egindako ekarpenaren gehikuntzari dagoakionez.

- Aldiz, kapital-transferentziak ehuneko 39 jaitsi dira aurreko ekitaldiarekin alderatuta, eta ehuneko 61 2019arekin alderatuta, nagusiki 2021. urtea 2017-2019 aldirako Tokiko Inbertsioen Planaren luzapenaren bigarren urtea izan zelako eta 2019an mota horretako transferentzia asko egin zirelako, urriaren 10eko 19/2018 Foru Legearen bidez onetsitako Inbertsio Finantzarioki Jasangarri buruzko Planaren ondorioz.

Hurrengo taulan, transferentzia arruntengatik eta COVID-19ari lotu gabeko kapital-transferentziengatik Nafarroako Aurrekontu Nagusien kargura aitortutako betebeharrak garbien (ABG) sailkapen funtzionala erakusten da:

	(milioiak)						
COVID-ari lotu gabeko transferentzien sailkapen funtzionala	2019	2020	2021	Ald. abs. 2021/19	2021/19 ald. (%)	Ald. abs. 2021/20	2021/20 ald. (%)
94. Transferentziak beste adm. batzuei	244,98	254,14	270,55	25,57	10	16,41	6
23. Gizarte zerbitzuak eta sustapena	23,15	26,18	27,21	4,06	18	1,03	4
32. Hezkuntza	27,22	29,61	24,30	-2,92	-11	-5,31	-18
44. Garraiorako dirulaguntzak	10,23	11,35	15,89	5,66	55	4,54	40
45. Azpiegiturak	28,81	12,55	7,85	-20,95	-73	-4,70	-37
33. Kultura	9,28	6,39	6,62	-2,66	-29	0,23	4
26. Etxebizitza eskuratzea eta sustatzea	24,04	13,51	4,67	-19,37	-81	-8,84	-65
Gainerakoak	12,41	16,64	13,27	0,86	7	-3,37	-20
Guztira	380,12	370,38	370,35	-9,76	-3	-0,03	0

Transferentzien ehuneko 73 (270,55 milioi) "Transferentziak beste administrazio batzuei" politikari dagozkio. Horrek barne hartzen ditu toki ogasunek Nafarroako tributuetan parte hartzeko duten funtsaren transferentzia arruntak.

VI.2 GASTUAK

Jarraian, toki-entitateen eta haien EEAAen gastuen aurrekontuaren 2021eko betetzeari buruzko laburpena azaltzen da:

	(milioiak)							
Kapitulua	Beh. bet. kredituak	ABG, 2021	Gastu guztien gainean (%)	Beteerazp. (%)	AEG 2021/20 ald.	2021/20 ald. (%)	AEG 2021/19 ald.	2021/19 ald. (%)
1. Langileak	330,80	317,05	35,6	96	6,10	2	17,68	6
2. Ondasun arruntak eta zerb.	318,93	290,76	32,6	91	34,98	14	8,04	3
3. Finantza-gastuak	1,58	1,04	0,1	66	-0,74	-42	-0,59	-36
4. Transferentzia arruntak	92,04	82,65	9,3	90	6,22	8	10,84	15
Eragiketa arruntak	743,36	691,51	77,6	93	46,56	7	35,97	5
5. Kontingentzia funtsa	0,29	0,00	0,0	0	0,00	-	0,00	-
Kontingentzia funtsa	0,29	0,00	0,0	0	0,00	-	0,00	-
6. Inbertsio errealak	279,95	156,41	17,5	56	40,92	35	-26,26	-14
7. Kapital-transferentziak	24,07	17,50	2,0	73	9,41	116	0,76	5
Kapital-eragiketak	304,03	173,91	19,5	57	50,32	41	-25,50	-13
8. Finantza-aktiboak	0,52	0,81	0,1	155	-1,28	-61	-0,70	-46
9. Finantza-pasiboak	25,34	25,17	2,8	99	-3,39	-12	-3,74	-13
Finantza-eragiketak	25,87	25,98	2,9	100	-4,66	-15	-4,44	-15
Guztira	1.073,54	891,40	100	83	92,22	12	6,03	1

(*) Toki-entitateak eta haien menpeko EEAAk sartu dira, baina ez sozietate publikoak, fundazio publikoak eta partzuergoak.

Behin betiko kredituak 1.073,54 milioi eurokoak izan ziren, eta ehuneko 83ko betetze maila izan zuten. Gastu arrunten betetze maila ehuneko 93ra iritsi zen; kapital eragiketena, berriz, ehuneko 57koa izan zen, eta finantza eragiketena, ehuneko 100ekoa.

2021eko guztizko gastua 891,40 milioi eurokoa izan zen, eta horietatik ehuneko 36 eta ehuneko 33, hurrenez hurren, langile gastuei eta ondasun arrunten eta zerbitzuen gastuari dagozkie. Bestalde, inbertsio errealeen kapitulua guztizkoaren ehuneko 18 da.

Gustizko gastu hori ehuneko 12 igo da aurreko ekitaldiarekin alderatuta, hau da, 92 milioi. Hazkunde hori, batez ere, inbertsio errealetan eta ondasun arruntetan eta zerbitzuetan izandako gastu goerengatik gertatu da, 40,92 eta 34,98 milioi igo baitira, hurrenez hurren.

Inbertsio errealetako gastua ehuneko 35 handitu da 2020. urtearekin alderatuta. Hala eta guztiz ere, zenbatekoa 2019koa baino ehuneko 14 txikiagoa da. Horren arrazoia da 2021. urtea 2017-2019 aldirako Toki Inbertsioen Planaren luzapenaren bigarren urtea izan zela, eta 2019ko zifra oso altua izan zela, plan horretarako eta urriaren 10eko 19/2018 Foru Legearen bidez onetsitako Inbertsio Finantzarioki Jasangarriei buruzko Planaren inbertsioak gauzatzeko hasieran aurreikusitako indarraldiko azken urtea zelako.

Gustizko gastuetatik, ehuneko 84 udalei dagokie, ehuneko 14 mankomunitate eta batasunei eta gainerako ehuneko bira kontzejuei. Banaketa hori aurreko ekitaldikoaren antzekoa da.

Toki sektore publikoaren 2021eko guztizko gastua, gorago aipatutako hiru sozietateekin bateratuta, 988,87 milioiokoa da orotara. Hona hemen xehakapena:

Kapitulua	Sozietateekin bateratu gabe	Finkatze efektua	Hiru sozietateekin bateratuta			
			Gastuak	Gastu guztien gaiten gainean (%)	Ald. abs. vs. 2020	2021 vs 2020 ald. (%)
1. Langileak	317,05	33,32	350,38	35,4	7,39	2,2
2. Ondasun arruntak eta zerb.	290,76	35,57	326,34	33,0	37,53	13,0
3. Finantza-gastuak	1,04	0,00	1,04	0,1	-0,74	-41,6
4. Transferentzia arruntak	82,65	0,06	82,72	8,4	6,64	8,7
Eragiketa arruntak	691,51	68,96	760,47	76,9	50,83	7,2
5. Kontingentzia funtsa	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	-
Kontingentzia funtsa	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	-
6. Inbertsio errealak	156,41	28,51	184,92	18,7	55,68	43,1
7. Kapital-transferentziak	17,50	0,00	17,50	1,8	9,41	116,2
Kapital-eragiketak	173,91	28,51	202,42	20,5	65,09	47,4
8. Finantza-aktiboak	0,81	0,00	0,81	0,1	-1,28	-61,3
9. Finantza-pasiboak	25,17	0,00	25,17	2,5	-3,39	-11,9
Finantza-eragiketak	25,98	0,00	25,98	2,6	-4,67	-15,2
Guztira	891,40	97,47	988,87	100	111,25	13

Hiru sozietateak bateratzeak 97,47 milioi euroko gastu gehigarria eragiten du toki sektore publikoan; gastu hori ondasun arruntetan eta zerbitzuetan egindako gastuari (35,57 milioi), langile gastuari (33,32 milioi) eta inbertsio errealei (28,51 milioi) dagokie.

Hala, toki sektore publikoaren guztizko gastua 988,87 milioiokoa izan zen 2021ean. Gastuaren kapitulu nagusiak langileak eta ondasun arruntetako eta zerbitzuetako gastua dira, guztizkoaren ehuneko 35 eta ehuneko 33, hurrenez hurren. Inbertsioen kapitulua ere esanguratsua da, ehuneko 19 baita.

Gustizko gastua ehuneko 13 igo da aurreko ekitaldiarekin alderatuta, hau da, 111,25 milioi. Hazkunde hori, batez ere, inbertsio errealean (55,68 milioi gehiago) eta ondasun arrunten eta zerbitzuetako gastuaren (37,53 milioi gehiago) ondorio da.

Ondorengo taulan gastuaren sailkapen funtzionala eta aurreko ekitaldiarekiko bilakaera ageri dira:

(milioiak)

Kapitulua	Sozietateekin bateratu gabe	Finkatze efektua	Hiru sozietaterekin bateratuta			
			Gastuak 2021	Gastu guztien gainean (%)	Ald. abs. vs. 2020	2021 vs 2020 ald. (%)
Ongizate komunitarioa	110,31	78,89	189,20	19	21,09	13
Zerbitzu orokorrak	98,34	13,78	112,11	11	5,02	5
Hezkuntza	83,70	0,00	83,70	8	12,02	17
Etxebizitza eta hirigintza	80,92	0,36	81,28	8	11,02	16
Gizarte zerbitzuak eta gizarte sustapena	80,00	0,00	80,00	8	4,19	6
Herritarren segurtasuna eta mugikortasuna	64,05	0,00	64,05	6	6,65	12
Kirola	63,29	0,00	63,29	6	6,05	11
Kultura	53,50	0,00	53,50	5	8,93	20
Pentsioak	53,43	0,00	53,43	5	-0,02	0
Zor publikoa	39,14	0,00	39,14	4	9,89	34
Garraio publikoa	29,39	-0,51	28,89	3	5,56	24
Beste batzuk	135,35	4,95	140,29	14	20,84	17
Guztira	891,40	97,47	988,87	100	111,25	13

Datu bateratuek erakusten dute “Ongizate komunitarioaren” eta “Zerbitzu orokorren” arloko politikek biltzen dituztela gastu handienak, guztizkoaren ehuneko 19 eta 11, hurrenez hurren. Ondoren, “Hezkuntza”, “Etxebizitza eta hirigintza” eta “Gizarte zerbitzuak eta gizarte sustapena” politikak daude; horietako bakoitza guztizko gastuaren ehuneko zortzi da.

“Ongizate komunitarioaren” politikako finkatutako gastuaren ehuneko 45 hondakinen bilketa, kudeaketa eta tratamenduari dagokio, eta ehuneko 23 edateko uraren etxez etxeko hornidurari. Politika horretan sartzen dira, halaber, argiteria publikoko, bide garbiketako eta estolderiako gastuak, besteak beste.

Urte arteko alderaketan, deigarria da “Ongizate komunitarioa” eta “Etxebizitza eta hirigintza” arloetan izandako gastu hazkundeak, batez ere kapital gastuaren bilakaerari dagozkionak, bai eta “Hezkuntza” izandakoak ere, gastu arruntaren eta kapital gastuaren artean zati ia berdinetan banatuta.

VI.3 ADIERAZLEAK

Beheko taulan, toki sektore publikoan gastatutako 100 euroko kopuru bakoitzaren banaketa erakusten dugu, bai eta finantzaketa ere, sozietateen bateratzea kontuan hartu gabe:

Gastuaren izaera	2019	2020	2021	Finantzaketa iturria	2019	2020	2021
Langileak	34	39	36	Zerga bidezko diru-sarrerak	45	44	45
Ondasun arruntak eta zerbitzuak	32	32	33	Transferentziengatikoko diru-sarrerak	48	50	47
Transferentziengatikoko gastuak	10	11	11	Ondare bidezko diru-sarrerak eta bestelakoak	6	4	6
Inbertsio errealak	21	14	18	Inbertsioak besterentzea	1	1	1
Finantza-zama	3	4	3	Zorpetzea	-	1	0
	100	100	100		100	100	100

2021ean, toki-entitateen diru-sarreraren bi iturri nagusiak transferentziak eta zerga bidezko diru-sarrerak ziren, baliabideen ehuneko 47 eta 45, hurrenez hurren. Urte arteko alderaketan, pixka bat murriztu da transferentzien ondoriozko diru-sarreraren ekarpena; hala, 2021eko diru-sarreraren egitura 2019koarekin bat dator, gutxi gorabehera.

Gastuei dagokienez, langileenak eta ondasun arruntetakoak eta zerbitzuetakoak dira nagusi, ehuneko 36 eta ehuneko 33, hurrenez hurren, eta atzetik inbertsio errealeenak datoz, ehuneko 18. Urteik urterako alderaketan, inbertsio errealeen zamak gora egin duela nabarmendu behar da. Langile gastuen zama ehuneko 39tik ehuneko 36ra igaro da, kapitulu horretako gastuaren urte arteko hazkundera guztizko gastuarena baino txikiagoa delako. Hala eta guztiz ere, langile gastuek eta inbertsio errealek guztizko gastuan 2019an baino partaidetza handiagoa eta txikiagoa izaten jarraitzen dute, hurrenez hurren.

Jarraian, toki sektore publikoaren finantza egoeraren adierazle batzuek 2017-2021 aldian zehar izan duten bilakaera ageri da:

Adierazleak	Toki-entitateak, entitate bakar bat ere bateratu gabe								(milioiak)	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021/17 aldea (%)	2021/20 aldea (abs.)	2021/20 aldea (%)	2021 ¹	
Diru-sarrerak, guztira	784,48	839,48	891,40	855,31	894,42	14	39,10	5	977,03	
Gastuak, guztira	758,13	787,98	885,37	799,18	891,40	18	92,22	12	988,87	
Zerga bidezko diru-sarrerak	368,83	385,04	402,08	374,47	404,74	10	30,26	8	475,34	
Transferentziengatikoko diru-sarrerak	347,39	390,26	424,10	429,54	421,43	21	-8,12	-2	433,32	
Funtzionamendu gastuak	610,52	626,02	653,91	643,17	690,47	13	47,30	7	759,43	
Kapitaleko gastuak	98,25	125,09	199,42	123,59	173,91	77	50,33	41	202,42	
Aurrekontu-emaitza ez-finantzarioa	62,70	81,22	31,16	78,00	24,43	-61	-53,56	-69	-54,96	
Aurrezki gordina	112,17	126,60	137,68	138,84	139,09	24	0,25	0	148,50	
Finantza-zama	47,59	35,00	30,54	30,33	26,21	-45	-4,13	-14	26,21	
Aurrezki garbia	65,58	91,60	107,14	108,51	112,89	72	4,37	4	122,30	
Fin. zamaren indizea (fin. zamaren % sarr. arr. gabe)	6,58	4,65	3,86	3,88	3,16	-52	-0,72	-19	2,89	
Aurrezki gordina/sarr. arr. (%)	15,52	16,82	17,39	17,75	16,77	8	-0,99	-6	16,36	
Zorpetzeko gaitasuna (%)	8,94	12,17	13,53	13,88	13,61	52	-0,27	-2	13,47	
Zor bizia ²	234,26	207,63	179,61	137,74	121,68	-48	-16,06	-12	121,68	
Gastu orokorretarako diruzaintza-gerakina	238,45	250,65	275,17	301,52	335,45	41	33,93	11	EE ³	

(1) Hiru sozietateekin bateratutako adierazleak.

(2) Toki sektore publiko osoarena, barnean harturik toki-entitateak, haien EEAAk eta haiek % 100eko partaidetza duten sozietate guztiak.

(3) Datua ez dago eskuragarri.

Aurreko taulako datuak aztertuta, honako hauek azpimarratu behar ditugu:

- 2021ean, diru-sarrerak ehuneko bost igo dira aurreko ekitaldiarekin alderatuta, eta 2019ko mailan kokatu dira gutxi gorabehera. 2017koekin alderatuta, ehuneko 14 igo dira.

- Diru-sarreraren igoera, batez ere, "Tasak, prezio publikoak eta bestelako diru-sarrerak", "Ondareko diru-sarrerak eta herri-lurren aprobetxamendua" eta "Zeharkako zergak" izandako diru-sarreraren igoeren ondoriozkoa da.

- 2021eko guztizko gastuak ehuneko 12 igo dira aurreko ekitaldiarekin alderatuta; 2019ko zenbatekoaren ia berdina izan da, eta 2017an baino ehuneko 18 handiagoa.

- Funtzionamendu gastuak ehuneko zazpi hazi dira eta 690,47 milioi izan dira, azken bost urteetako gehieneko zenbatekoa.

- Kapital gastuak ehuneko 41 handitu dira, eta 173,91 milioi izan dira. Kopuru hori azken bost urteetako handiena izan da, 2019an izan ezik, orduan gastu horiek oso handiak izan baitziren, arestian adierazitako arrazoiengatik.

- Finantza kargak beheranzko joerari eutsi dio, 26,21 milioira iritsi arte, hau da, 2020ko eta 2017ko kopuruak baino ehuneko 14 eta 45 gutxiago, hurrenez hurren.

- Aurrekoaren ondorioz, aurrezki garbiak, funtzionamendu gastuei eta finantza kargari aurre egin ondoren, goranzko joerari eutsi dio, eta 112,89 milioi izan da, bost urte lehenagoko zifra baino ehuneko 72 gehiago.

- Nafarroako toki-entitateen zor bizia, 2021aren amaieran, haien erakunde publiko guztiak eta haien partaidetza osoa duten sozietate publikoak kontuan hartuta, 121,68 milioikoa zen, hau da, 2020koa eta 2017koa baino ehuneko 12 eta 48 txikiagoa, hurrenez hurren. Joera hori, neurri handi batean, AEFILOren eskakizunekin eta toki-entitateen kudeaketaren zuhurtziarekin lotuta dago. 2021ean 25,1 milioiko zorra amortizatu zen, eta 3,1 milioiko zor berria hitzartu. Zor biziaren batez besteko interes tasa ehuneko 1,43koa da, eta batez besteko mugaeguneratze epea, 8,23 urtekoa.

- Gastu orokorretarako diruzaintzako gerakinak, zeina sortutako baliabideen soberakina den eta etorkizuneko ekitaldietako gastuen aurrekontu aldaketak finantzatzeko erabil daitezkeen, azken urteotan izandako goranzko joerarekin jarraitzen du. 2021aren amaieran 335,45 milioikoa izan zen, hau da, ehuneko 11ko eta ehuneko 41eko gehikuntza izan zuen 2020aren eta 2017aren aldean, hurrenez hurren.

VI.4 COVID-19AREN ERAGINA

COVID-19aren pandemiak aurreko ekitaldian izan zuen inpaktuaren ondoren, oro har 2021. urtea jarduera ekonomikoa eta soziala suspertzeko urtea izan zen; hala ere, jarduera horrek oraindik murrizketa handiak izan zituen, eta Espainiak ez zuen pandemiaren aurreko Barne Produktu Gordina 2022ra arte berreskuratu.

Eskura dauden datuekin ezin da zenbatetsi COVID-19ak toki sektore publikoaren finantza egoeran izandako eragina. Izan ere, pandemiarekin lotutako gastuak eta diru-sarrerak kasu askotan ez zaizkie egotzi aurrekontu-aplikazio berariazkoiei edo identifikagarriei. Hala ere, toki-entitateen kontuak aztertuta³, ondorio hauek atera daitezke:

- Jarduera ekonomikoa eta sozialarekin zuzenean lotutako diru-sarrerak, 2020an nabarmen murriztu zirenak, berreskuratu egin ziren, eta diru-sarrera arrunt guztiek pandemiaren aurreko mailak gainditu zituzten.

Toki-entitateen diru-sarrera arruntek 47,54 milioi egin dute gora (ehuneko sei), zerbitzuen prestazioari lotutako tasa eta prezio publikoen bilketak bultzatuta (ehuneko 16 igo da), bai eta ondare bidezko diru-sarrerak eta zeharkako zergek ere (ehuneko 46 eta 49 handitu dira, hurrenez hurren).

Diru-sarrera arruntaren gehitze horrek neutralizatu egin du transferentzia arruntengatik diru-sarreraren murrizketa (12,38 milioi), 2020an onartutako COVID-19ari lotutako aparteko laguntzak amaitzearen ondorioz. Hurrengo taulan ikus daiteke hori:

Aurrekontuko partida	(milioiak)	
	ABG 2020ko Naf. Aurr. Or. ⁴	ABG 2021eko Naf. Aurr. Or.
COVID-19a. Funts berezia (13/2020 FL - udal aurrekontuetan izandako inpaktua)	10,5	-
COVID-19a. Funts berezia (13/2020 FL - hiri garraioaren defizit gehigarria)	1,00	-
COVID-19a. Larrialdiko laguntzak (8/2020 FL)	0,51	-
COVID-19a. Etxerik gabeko pertsonentzako harrera zerbitzua (8/2020 FL eta 591/2020 Erab., azaroaren 12koa, Aurrekontuen, Ondarearen eta Politika Ekonomikoaren zuz. nagusiarena)	0,15	-
COVID-19a. Oinarrizko gizarte zerbitzuak (233/2020 Foru Agindua)	0,98	-
COVID-19a. Eskola-kontzentrazioen eta hezkuntzarako erabiltzen diren udal eraikinen funtzionamendurako transferentzia	-	0,15
COVID-19a. Udalekiko hitzarmenak, 0-3 urte bitarteko haurrak eskolatzeko	-	0,60
Toki-entitateei egindako "COVID-19" transferentzia arruntak, guztira	13,13	0,75

³ Sozietate publikoak bateratu gabeko datuak.

⁴ Denak bideratu dira udaletara hiri garraioaren defizit erantsiari dagokiona izan ezik, horrek mankomunitateak ere hartzen baitzituen.

- COVID-19aren pandemiaren ondoriozko funtzionamendu gastuen murrizketa berreskuratu da, baina oraindik ez osorik; horrek erakusten du jarduera oraindik ez zela guztiz berreskuratu.

2020ko gastu arruntaren murrizketa nagusiak “Kultura” politikari eragin zion; hala, funtzionamendu gastuak 22,7 milioi murriztu ziren aurreko ekitaldiarekin alderatuta, jarduerak, ekitaldiak eta jaiak ez egitearen ondorioz. 2021ean, politika horren gastu arruntak gora egin zuen, baina 7,8 milioitan soilik; izan ere, COVID-19ak eragindako murrizketa batzuk mantendu ziren.

Hala ere, funtzionamendu gastuak, guztira, 36,56 milioi (ehuneko sei) gehiago izan dira 2019arekin alderatuta, pandemiarekin loturarik ez zuten bestelako gastuen bilakaeraren ondorioz.

- Kapitaleko diru-sarrerei dagokienez, 2020an, toki-entitateek COVID-19ari lotutako kapital transferentziak jaso zituzten, 13,5 milioi eurokoak, “Tokiko ekonomia bultzatzeko inbertsioetarako kapital transferentzien aparteko funtsen” kontura. Bere izaera dela eta, diru-sarrera hori ez da jaso 2021ean, eta horrek kapitaleko diru-sarrerak murriztea ekarri du. Hala ere, funts horiekin finantzatutako inbertsioak 2021eko irailera arte gauzatu zitezkeen.

Azken batean, 2021ean jarduera ekonomikoa eta soziala berreskuratu izanaren ondorioz, toki-entitateek diru-sarrera arruntak handitu dituzte, pandemiaren aurreko maila ehuneko bostean gainditu arte. Funtzionamendu gastuek bilakaera berdintsua izan dute, eta 2019ko maila ehuneko seian gainditu dute. Hala eta guztiz ere, “Kultura” arloko gastu politikaren funtzionamendu gastuak, 2021ean, 2019koak baino ehuneko 25 txikiagoak izan ziren, murrizketa batzuei eutsi zitzaielako. Horren guztiaren ondorioz, toki-entitateek 2021ean izandako aurrezki gordin eta garbiak 2020ko eta 2019ko mailen gainetik egon ziren, Nafarroako Aurrekontu Orokorren kargurako ezohiko laguntza neurrien beharrik gabe.

VI.5 AURREKONTU EGONKORTASUNEN ETA FINANTZA IRAUNKORTASUNEN HELBURUAK

Toki administrazioaren esparruan, AEFILOk honako arau fiskal hauek ezartzen ditu, nahiz eta horietako batzuk 2021ean etenda egon:

- Aurrekontu egonkortasuna: finantzatzeko ahalmena izatea, kontabilitate nazionaleko terminoetan neurtuta.
- Gastu araua: ondorio hauetarako konputagarria den gastuaren urtetik urterako aldaketak ez du gainditu behar BPGaren epe ertaineko hazkundearen erreferentziako tasa.
- Zor publikoaren jasangarritasuna: toki korporazioen zor biziak, gehiegizko defizitaren prozedurari buruzko protokoloaren arabera kalkulatuta, ez du gainditu behar barne produktu gordinaren ehuneko hiru. Praktikan, toki-entitate bakoitzaren zor biziak ezin du gainditu bere diru-sarrera arrunten ehuneko 110.
- Merkataritza-zorraren jasangarritasuna: hornitzaileei ordaintzeko batez besteko epeak ezin du, orokorrean, 30 eguneko muga gainditu.

Hori horrela, Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiak emandako informazioak ez du Nafarroako “Toki Administrazioa” azpisektorea mugatzen Kontabilitate Nazionaleko irizpideekin (KES-2010); aitzitik, toki-entitateei eta haien EEAAei buruzko datuak eskaintzen dira, oro har, eta, zor publikoari dagokionez, toki-entitateek partaidetza osoa duten sozietateak ere barnean hartzen dira.

COVID-19aren pandemiak ekarritako krisi sanitario, sozial eta ekonomikoa dela-eta, Europako Batzordearen gomendioei jarraituz, 2020ko urrian Diputatuen Kongresuak aparteko larrialdi bat gertatu zela adierazi zuen, Konstituzioaren 135.4 artikuluan eta AEFILOn xedatutakoarekin bat. Hori dela eta, eten egin ziren 2020-2021 aldirako aurrekontu egonkortasunaren, zor publikoaren eta gastu arauaren helburuak, eta etenaldi hori 2022ko eta 2023ko ekitaldietara luzatu da.

Nolanahi ere, erantzukizun fiskala eta zuhurtzia lagun, komeni da etendako arauak aipatzen dituzten aldagaien bilakaerari ere jarraipena egitea. Hori dela eta, honako ondorio hauek atera ditugu:

a) Aurrekontu egonkortasunaren aruari dagokionez, toki sektore publikoak 39,88 milioiko finantzaketa ahalmena du, beheko taulan xehetasunez azaltzen denez:

(milioiak)			
Finantzaketa gaitasuna/beharra	2019	2020	2021
Aurrekontu-saldo ez-finantzarioa	31,16	78,00	24,43
Doikuntzak:			
Diru-bilketa ez-seguruko diru-sarrerak	(6,23)	(11,66)	(4,64)*
Beste AAPP batzuegandik jasotako transferentziak	12,85	21,46	20,08
Finantzaketa gaitasuna	37,78	87,80	39,88*

(*) TADZNeK landa-lanean emandako datua, zuzendaritza nagusi horrek 2023ko apirilean finantza egoerari buruz egindako txostenean jasotakoa zuzentzeko.

b) Gastu aruari dagokionez, 2021eko ekitaldirako gastu araua eten zenez, ez zen epe ertainerako BPGren hazkundearen erreferentzia tasarik ezarri ondorio horietarako. TADZNe txostenak ez du informaziorik ematen gastu konputagarriaren aldaketa tasari buruz.

c) Zor publikoaren jasagarritasunari dagokionez, sektorearen zor bizia 121,68 milioi eurokoa zen 2021eko abenduaren 31n, hau da, diru-sarrera arrunten ehuneko 15.

d) Merkataritza zorraren jasagarritasunaren araua indarrean zegoen 2021ean, baina txostenak ez du hura betetzeari buruzko informaziorik ematen. Hiru hilean behin Ogasun Ministerioak gai horretaz argitaratzen duen informazioan Nafarroako zenbait toki-entitateri buruzko datuak bakarrik azaltzen dira (55-57 entitate bitarte, hiruhilekoaren arabera); alegia, Nafarroako toki-entitateen ehuneko zortzik baino ez dute igortzen informazio hori. Informazioa eman duten toki-entitateak multzoan harturik, ordaintzeko batez besteko epealdia, argi eta garbi, legez ezarritako 30 eguneko gehieneko epea baino laburragoa izan zen urteko lau hiruhilekoetan, eta, zehazki, laugarren hiruhilekoan 14,08 eguneko izan zen.

VII. KONTRATAZIO ADMINISTRATIBOA

Atal honetan, toki-entitateek eta beren menpeko erakundeek 2021. urtean adjudikatutako kontratuak aztertzen dira, Kontratazio Publikorako Batzordeak kudeatutako kontratuen erregistroko informazioaren arabera. Jarraian aurkezten diren datuek ez dituzte barne hartzen munta txikiko kontratuetarako araubide bereziaren bidez egindako kontratazioak; izan ere, Nafarroako Kontratazioaren Atarian horri buruz argitaratutako informazioa hainbat formatutan dago, eta ezin da modu automatizatuan tratatu.

Hurrengo taulan, toki sektore publikoaren 2021eko kontratazio jarduera laburbiltzen da, kontratuen kopurua eta esleitutako zenbatekoa adierazita.

(milakoak)										
	Kop.	Obrak Zenbate- koa	Kop.	Zerbitzuak Zenba- tekoa	Kop.	Hornidurak Zenbate- koa	Kop.	Zerbitzuak emat. Zenbate- koa	Kop.	Guztizkoa Zenbate- koa
Udalak	241	40.006	131	15.200	97	5.681	9	11.676	478	72.563
Kontzejuak	7	405	2	67	-	-	-	-	9	472
Batasunak	7	1.821	2	60	2	303	-	-	11	2.183
Mankomunitateak	5	792	11	3.400	10	1.132	-	-	26	5.324
EEAA	0	-	1	163	1	36	-	-	2	199
Toki-entitateak, guztira	260	43.023	147	18.890	110	7.152	9	11.676	526	80.742
Sozietate publikoak	20	75.915	34	15.277	25	6.727	1	4	80	97.923
Fundazioak	0	-	1	34	-	-	-	-	1	34
Partzuergoak	1	93	4	595	-	-	-	-	5	687
Menpeko erakundeak eta partzuergoak, guztira	21	76.008	39	15.906	25	6.727	1	4	86	98.645
Toki sektore publikoa, guztira	281	119.031	186	34.796	135	13.878	10	11.680	612	179.386

2021ean toki-entitateek, haien menpeko entitateek eta partzuergoek 612 kontratu adjudikatu zituzten, eta horien zenbatekoa 179,39 milioi izan zen, guztira.

Kontratazio jardura udaletan eta sozietate publikoetan kontzentratzen da. Udalek kontratuen ehuneko 78 esleitu zituzten; hots, esleitutako zenbateko osoaren ehuneko 40. Kontratu horietatik, erdiak obra kontratuak dira.

Bestalde, sozietate publikoek kontratuen ehuneko 13 esleitu zituzten; horrek toki sektore publikoak esleitutako zenbatekoaren ehuneko 55 suposatzen du. Hala ere, datu hori oso baldintzatuta dago, SCPSA sozietateak "Iruñerriko Ingurumen Zentroa ezartzeko proiektua, obra eta abiaraztea" izeneko obra kontratua esleitu zuelako, 66,19 milioiko zenbatekoarekin.

Beheko taulan kontratazio jardura bildu da, kontratu kopurua eta esleitutako zenbatekoa adieraziz, kontratu motaren eta adjudikazio prozeduraren arabera.

(milakoak)

	Irekia		Mugatu- tua		Negoziatua		Sinplifikatua		Esp-akord. oinarritua		Hitz. edo liz. gabe nego- ziatua		Ez dago jasota*		Guztira	
	Kop.	Zenb.	Ko p.	Zenb.	Ko p.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.
Obrak	176	110.499	1	38	2	162	79	5.958	11	1.479	3	141	9	756	281	119.031
Zerbitzuak	139	32.818	-	-	1	60	32	850	1	264	13	805	-	-	186	34.796
Hornidurak	106	10.943	-	-	1	150	21	658	-	-	7	2.128	-	-	135	13.878
Zerbitzu- emakidak	9	11.677	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	10	11.680
Guztira	430	165.936	1	38	4	372	133	7.469	12	1.742	23	3.074	9	756	612	179.386

(*) Kontratuen Erregistroan ez da ageri zein adjudikazio prozedura erabili den.

Obra kontratuak zenbateko osoaren ehuneko 66 dira, baina ehuneko hori asko baldintzatzen du lehen aipatutako 66,19 milioiko kontratuak. Hori kenduta, obra kontratuak esleitutako zenbatekoaren ehuneko 47 eta kontratu kopuruaren ehuneko 46 izango lirarteke; zerbitzu kontratuak, berriz, guztizkoaren ehuneko 30 izango lirarteke, zenbatekoari eta kontratu kopuruari dagokienez.

Gehien erabiltzen den kontratazio prozedura irekia da, esleipenen ehuneko 70ean eta guztizko zenbatekoaren ehuneko 93an aplikatu baita. Ondoren, prozedura sinplifikatua dago, kontratuen ehuneko 22an eta guztizko zenbatekoaren ehuneko 4an erabiltzen baita. Zifra horiek 2020koen eta 2019koen antzekoak dira.

Kontratazioak kontratu gutxi batzuetan kontzentratzen dira, taula honetan ikus dezakegun bezala:

(milakoak)

	Obrak		Zerbitzuak		Hornidurak		Zerbitzuak ematea		Guztira	
	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.	Kop.	Zenb.
> 600.000	15	83.515	15	21.827	6	5.956	1	11.446	37	122.743
> 400.000 eta <=600.000	16	8.270	3	1.524	2	1.038	-	-	21	10.832
>150.000 eta < =400.000	56	13.324	21	4.608	7	1.467	1	174	85	19.572
< 150.000	194	13.923	147	6.837	120	5.418	8	61	469	26.239
	281	119.031	186	34.796	135	13.878	10	11.680	612	179.386

600.000 eurotik gorako esleipena duten kontratuak 37 dira, eta esleipenen ehuneko 68 dira. SCPSA sozietateak esleitutako 66,19 milioiko kontratuaren eragina kenduta ere, kontratu horiek kontratu kopuruaren ehuneko sei eta esleipen bolumenaren ehuneko 50 izango lirarteke.

Urte arteko alderaketan, 2021ean kontratazio jardura suspertu egin zen, pandemiaren ondorioz 2020an izandako murrizketa handiaren ondoren. Kontratazio bolumena, 20 milioitik gorako kontratuak alde batera utzita, ehuneko 26 igo da aurreko urtearekin alderatuta, eta ehuneko zazpi 2019arekin alderatuta. Kontratuen kopuruak ere gora egin du: ehuneko 56 eta ehuneko 21, hurrenez hurren, 2020. eta 2019. urteekiko.

VIII. KONTU-EMATEA ETA AURREKONTUEN ONESPENA

VIII.1 KONTUAK EMATEKO BETEBEHARRA BETETZEA

TOFLek dioenez, toki-entitateko lehendakariak martxoaren 31 baino lehen onetsi behar du toki-entitatearen eta haren EEAAen aurrekontuaren likidazioa. Toki-entitatearen kontu orokorra, berriz, udalbatzaren osoko bilkurari aurkeztu behar zaio, hurrengo ekitaldiko irailaren 1a baino lehen onetsi ahal dezan. Toki-entitateek bi dokumentu horiek onetsi eta 15 eguneko epean igorri behar dizkiote NFKAri.

Beheko taulan xehetasunez azaltzen ditugu 2021eko ekitaldiko kontu orokorrak onartzeko eta emateko epeak:

(toki-entitateen portzentajea)

Entitate mota	Epean onetsia		Epean igorria		X+1-12-31rako igorria	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Udalak	69	67	57	51	71	80
Kontzejuak	68	60	52	39	66	74
Mankomunitateak	61	66	54	45	66	77
Batasunak	64	55	41	45	68	77
Guztira	68	63	53	45	68	76

Toki-entitateen ehuneko 63k epean onetsi zituzten 2021eko kontuak, eta ehuneko 45ek legezko gehieneko epearen barruan igorri zizkioten TADZNri.

Txosten honen datara arte, toki-entitateen ehuneko 85ek bidali diote TADZNri 2021eko kontuak. Ehuneko hori ehuneko 90era igotzen da kontu orokorra igorri ez duten baina aurrekontua likidatzeko espedientea igorri duten erakundeak gehitzen baditugu.

Jarraian, txosten hau egin den egunean TADZNri 2020ko eta 2021eko ekitaldietako kontu orokorrik eta aurrekontuaren likidazioaren espedienterik igorri ez dioten toki-entitateak aipatuko ditugu. Kasu bakoitzean, parentesi artean adierazi da aurkeztu duten azken kontu orokorrari edo aurrekontuaren likidazioari dagokion ekitaldia.

- Udalak: Arellano (2019) eta Imotz (2016).
- Kontzejuak: Zizur Txikia (2016), Gazolatz (2016), Larraia (2017), Paternain (2015), Undio (2015) eta Zarikegi (2015) Zizurren; Etxaleku (2016), Goldaratz (2016), Latasa (2017), Muskitz (2016), Oskotz (2017) eta Zarrantz (2015) Imotzen; Larraiotz (2016) eta Otsakar (2019) Txulapainen; Murugarren (2017) eta Zurukuain (2019) Deierrin; eta Galdio (2019), Intza (2019), Igoa (2019), Inbuluzketa (2018), Lizarragabengoa (2019), Iturgoien (2017) eta Labeaga (2017).
- Mankomunitateak: Erriberri aldeko Oinarrizko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea (2019), Araxesgoienako Mankomunitatea (2018), Nafarroako Iparraldeko Mankomunitatea Euskararen Kudeaketarako (2018), eta Berragu Liburutegi Zerbitzuen Mankomunitatea eta Orreagako Kirol Mankomunitatea. Azken bi horiek ez diote kontu orokorra edo aurrekontuaren likidazio espedientea bidali TADZNri ezein ekitalditan.
- Elkarteak: Faltzes eta Miranda Arga udalerrien Administrazio Zerbitzuetarako Batasuna (2019).

Oro har, toki-entitateek beren kontuak onetsi eta Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiari igortzen dizkiote, baina askotan ez dute egiten legezko epeetan, nahiko atzeratuta baizik. Horrela, informazioa ez da une egokian iristen eta garrantzia galtzen du. Ildo horretan, kontabilitateko informazioa ez igortzeagatik, gaur egun Toki-entitateek Nafarroako Tributueta duten Parte-hartzearen Funtzaren banaketa ezartzen duen martxoaren 22ko 7/2022 Foru Legean ezarritako atxikipena aplikatzen ari da. Atxikipenak ordaindu beharreko zenbatekoen ehuneko 10ari eragiten dio, eta kontu orokorra edo aurrekontuaren likidazioa aurkezten ez duten toki-entitateei soilik aplikatzen zaie.

VIII.2. AURREKONTUAREN ONESPENA ETA IGORPENEA

TOFLek ezartzen du toki-entitate bakoitzak bere aurrekontu orokor bakarra behin betiko onetsi behar duela hari dagokion ekitaldiaren aurreko urteko abenduaren 31 baino lehen, eta onetsi ondoko 15 egunen barruan igorri behar diola NFKAri.

Hurrengo taulan ageri da 2021eko ekitaldiko aurrekontuak zer epetan onetsi eta TADZNri igorri zaizkion.

(toki-entitateen portzentajea)

Entitate mota	Epean onetsia		Epean igorria		X+1-03-31rako igorria	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Udalak	31	34	6	4	28	38
Kontzejuak	16	16	1	2	13	13
Mankomunitateak	28	37	0	2	20	21
Batasunak	23	18	0	0	18	9
Guztira	23	25	3	3	20	23

Toki-entitateen ehuneko 25ek bakarrik onartu du bere aurrekontua epe barruan. Gainera, deigarria da informazioa berandu bidaltzen zaiola TADZNri, aurrekontuen eta kontu orokorren likidazioak bidaltzean izandako atzerapenak baino askoz luzeagoak.

Hala ere, txosten honen datara arte, toki-entitateen ehuneko 83k bidali diote TADZNri 2021eko aurrekontuen espedientea.

IX. BARNE KONTROLA ETA KONTU-HARTZE ORGANOEK EGINDAKO ERAGOZPEN OHARRAK

IX.1 ESKATUTAKO INFORMAZIOA IGORTZEKO BETEBEHARRA BETETZEA

Atal honetako informazioaren oinarri gisa hartu dira Kontuen Ganbera honek udal, mankomunitate eta batasunetako kontu-hartze organoei 2022ko ekainean bidalitako galde-sorta baten bidez jasotako erantzunak. Bertan informazioa eskatu zen toki-entitateen 2021eko ekitaldiko barne kontrolari buruz. Kontzejuei ez zitzaien bidali formulario hori, ez daukatelako barne kontroleko eginkizunetan aritzeko gaitutako kontu-hartzaile edo idazkaririk.

Galde-sorta 354 toki-entitateri bidali zitzaien, eta 302 erantzun jaso ziren; beraz, betetze maila ehuneko 85ekoa izan zen, aurreko ekitaldian erregistratutako ehuneko 76a baino handiagoa. Erantzun ez zuten entitateen artean, Barañaingo Udala nabarmentzen da biztanleriagatik.

IX.2 BARNE KONTROLA

Arauetan barne kontroleko hiru modalitate bereizten dira: kontu-hartze funtzioa, finantza kontrola eta eraginkortasunaren kontrola.

Beheko taulan azaltzen dira toki-entitateek kontu-hartze funtzioaren eremuan egindako kontrol batzuk:

(toki-entitateen kop.)

Toki-entitate mota	Erantzunak, guztira		Ordainketen kontu-hartze formala		Ordainketen kontu-hartze materiala		Inbertsioak egiaztatzea		Dirulaguntzak egiaztatzea	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Udalak	208	240	169	225	163	225	160	206	163	220
1.000 biztanle bitarte	139	165	109	154	109	154	110	148	108	150
1.001-5.000 biztanle	51	56	44	54	41	56	41	49	41	53
5.001-10.000 biztanle	6	8	6	7	6	6	2	4	5	8
10.001-20.000 biztanle	8	8	7	8	5	8	5	4	5	6
20.000 bizt. baino gehiago	4	3	3	2	2	1	2	1	4	3
Mankomunitateak eta batasunak	61	62	53	56	53	58	47	56	49	58
Guztira	269	302	222	281	216	283	207	262	212	278
Erantzun guztien gainean (%)			83	93	80	94	77	87	79	92

TAFLe aldatu zuen abenduaren 29ko 22/2020 Foru Legeak toki-entitate guztietara zabaldu zuen osoko bilkurak, lehendakariak proposatuta eta organo kontu-hartzaileak txostena egin ondoren, aurretiazko fiskalizazioaren irismena mugatzeko aukera. Horrek kudeaketa arinagoa izatea ahalbidetzen du. Neurri horrek barne kontrolak ematen dituen bermeak hondatu ez ditzan, dagozkion betebeharrak edo gastuak erabat fiskalizatu behar dira ondoren, laginketa edo auditoretza tekniken bidez. TAFLe erreforma hori 2021eko urtarrilaren 1ean jarri zen indarrean. Jasotako informazioaren arabera, osoko bilkurak araubide hori hamar toki-entitateetan aplikatzea erabaki du, Iruñeko Udalean ez ezik, lehenago ere aplikatzen baitzuen.

Barne kontrol ekonomiko-finantzarioan TAFLe araututako beste bi modalitateei dagokienez, txostena egin duten 220 kontu-hartze organoetatik ehuneko 57k eta 42k soilik adierazi dute, hurrenez hurren, finantza kontrola eta eraginkortasunaren kontrola egiten dutela. Barne kontroleko bi modalitate horiek egiten ez dituztela adierazi duten toki-entitateen artean, Iruñeko eta Tuterako udalak nabarmentzen dira, biztanle kopuruagatik.

Oro har, kontu-hartze funtzioa bete egiten da eta araudiak eskatutako edukia du. Finantza kontroleko eta eraginkortasunaren kontroleko funtzioak, berriz, gutxiago hedaturik daude. Egoera horren arrazoietakoa bat izan daiteke Nafarroan funtzio horiek gutxi araututa egotea, arlo hori ez baita erregelamenduz garatu Estatuan bezala, non apirilaren 28ko 424/2017 Errege Dekretua aplikatzen baita, toki sektore publikoko entitateen barne kontrolaren araubide juridikoa arautzen duena.

IX.3 ERAGOZPEN OHARRAK

Informazioa eman duten 302 toki-entitatetatik, eragozpen oharrak eman zaizkie 31 udali. Kontuhartzaitzakako organoek 127 eragozpen ohar eman dituzte, 2,22 milioi euroko gastuari eragiten diotenak, taula honetan ikus daitekeenez:

Toki-entitate mota	Entitate kop.		Eragozpen oharren kop.		Zenbatekoa (euroak)		Zenbatekorik ez	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Udalak	25	31	184	127	4.780.885	2.215.170	14	23
1.000 biztanle bitarte	7	11	13	22	209.611	93.434	1	0
1.001-5.000 biztanle	10	13	112	56	1.956.214	1.134.295	5	12
5.001-10.000 biztanle	3	3	32	27	463.413	296.124	6	8
10.001-20.000 biztanle	2	3	6	13	1.455.652	555.856	0	0
20.000 bizt. baino gehiago	3	1	21	9	695.994	135.461	2	3
Mankomunitateak eta batasunak	3	0	4	0	278.580	0	2	0
Guztira	28	31	188	127	5.059.465	2.215.170	16	23

Eragozpen ohar gehienak 1.000 eta 5.000 biztanle arteko udalei egin zaizkie, baina aipatzekoa da tarte horretan guztira 34 eragozpen ohar dituzten hiru udal daudela.

Honako taula hauetan xehakatu dira eragozpen oharrek ukitutako kudeaketa arloak eta eragozpen oharren arrazoiak:

Kudeaketa arloa	Eragozpen oharren kop.		Zenbatekoa (euroak)		Zenbatekorik gabe	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Kontratazioa	114	86	4.349.098	2.159.814	5	5
Langileak	56	17	305.658	14.226	9	4
Dirulaguntzak	13	10	388.049	29.610	1	3
Ez da aipatu	5	14	16.661	11.520	1	11
Guztira	188	127	5.059.465	2.215.170	16	23

Arau-haustea/erag. oh. arrazoaia	Eragozpen-oharren kop.		Zenbatekoa (euroak)		Zenbatekorik gabe	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Kreditu nahikorik eza	29	37	1.257.933	142.687	4	11
Kreditu ezegokia	8	1	162.910	47.825	0	0
Fiskalizaziorik eza	7	4	11.983	25.524	4	1
Egjaztagrietan irregulartasunak egotea	5	6	73.000	29.170	0	2
Funtsezko betekizun edo izapiderik ez	122	61	3.201.997	1.892.310	5	3
Obra, hornidura, erosketa eta zerbitzuen egjaztaperen materiala	2	0	6.476	-	0	0
Ordenamendu juridikoaren aurkako beste ekin-tza batzuk	9	18	29.093	77.653	3	6
Gastua onesteko eskumenik gabeko organoa	6	0	316.074	-	0	0
Guztira	188	127	5.059.465	2.215.170	16	23

Kontratazio publikoaren arloan biltzen dira eragozpen oharren ehuneko 68 eta ukitutako zenbatekoaren ehuneko 98. Bestalde, eragozpen oharren arrazoi ohikoenak dira funtsezko betekizunak edo izapideak falta izatea (ehuneko 48) eta aurrekontu-kreditu nahikorik ez egotea (ehuneko 29).

Hurrengo taulan, azkenik, ukitutako zenbatekoaren arabera sailkatu ditugu 2021eko eragozpen oharrak:

(euroak)

Diru-zenb. tartea	Erag. oh. kopurua	Zenbatetsi den dirua, guztira	B.b. zenbatekoa
1.000 euro bitarte	18	6.120	340
1.001-5.000 euro	26	62.137	2.390
5.001-10.000 euro	8	46.817	5.852
10.001-20.000 euro	17	239.844	14.108
20.000 eurotik gora	35	1.860.251	53.150
Guztira	104	2.215.170	21.300

IX.4 DIRU-SARREREN ARLOKO ANOMALIA NAGUSIAK

Diru-sarreraren arloko zazpi anomaliaren berri eman da, guztira 67.974 eurori eragiten dietenak. Zenbateko hori 2020koa baino askoz txikiagoa da. Ekitaldi horretan ere zazpi anomalia jakinarazi ziren, baina 353.631 eurori eragiten zieten guztira.

X. KONPARAZIO AZTERKETA

X.1 NAFARROAKO UDALEN ARTEKO KONPARAZIOA BIZTANLERIA TARTEEN ARABERA

Hurrengo taulan, Nafarroako udalen⁵ adierazle multzo bat alderatzen da, biztanleria tarteen arabera.

(euroak)

	1.000 euro bitarte	1.001-5.000 euro	5.001-10.000 euro	10.001-40.000 euro	40.000 baino gehiago
Udalen kopurua	170	58	9	11	1
Biztanleria osoa	50.634	146.166	67.017	181.143	203.081
Diru-sarrerak, guztira	1.454	1.251	1.072	950	1.195
Diru-sarrera arruntak	1.265	1.140	995	914	1.096
Kapitaleko diru-sarrerak	189	112	77	36	99
Funtzionamendu gastuak	931	899	871	798	952
Kapital-gastua	470	341	190	148	307
Finantza-zama (biztanleko)	49	43	34	18	50
Aurrezki gordina (biztanleko)	334	241	124	116	144
Aurrezki garbia (biztanleko)	285	198	89	98	93
Finantza-zamaren adierazlea (3. eta 9. kap. sarr. arr. gabe)	4	4	3	2	5
Aurrez. gord. % diru-sarr. arr. gabe (d.s. arr. - funtz. gast. / d.s. arr.)	% 26	% 21	% 12	% 13	% 13
Transferentzia arruntak (biztanleko)	518	489	430	411	545
Transferentzia arruntez finantzaturako gastu arrunten ehunekoa	% 56	% 54	% 49	% 52	% 57

Iruñean izan ezik, bera baita 40.000 biztanletik gorako udalerrri bakarra, udalerrria zenbat eta handiagoa izan orduan eta txikiagoak dira guztizko diru-sarrerak, diru-sarrera arruntak eta kapitalekoak, bai eta funtzionamendu eta kapitaleko gastuak eta biztanleko aurrezki gordina ere.

⁵ Udalaren eta haren EEAAen datu bateratuak.

X.2 NAFARROAKO UDALEN, EAEKOEN ETA ESTATUKOEN ARTEKO KONPARAZIOA

Atal honetan, adierazle ekonomiko-finantzarioen multzo bat erabiliz, Nafarroako udalak alderatu ditugu Euskal Autonomia Erkidegokoekin eta Estatuko gainerakoekin, zeinek finantzaketa sistema desberdinak baitituzte. Horretarako oinarritzat hartzen da toki sektore publikoaren 2021eko finantza egoerari buruz Toki Administrazioaren eta Despopulazioaren Zuzendaritza Nagusiak egindako txosteneko informazioa.

Nafarroako udalerriak txikiak direnez, konparazioa homogeenagoa izan dadin, 40.000 biztanle baino gutxiago dituzten eta probintziako hiriburu ez diren udalak bakarrik hartu dira (Nafarroan denak, Iruña izan ezik). Hurrengo taulan, konparazioan sartutako udalerrien datuak ageri dira:

Adierazlea	Nafarroa	EAE*	Estatuko gainerakoak*	Guztira
Udalerrien kopurua < 40.000 biztanle	248	160	6.398	6.806
Erreferentziako biztanle kopuru osoa	444.960	740.192	18.263.837	19.448.989
B.b. biztanle kop.	1.794	4.626	2.855	2.858

(*) TADZNren txostena egin zenean Ogasun Ministerioaren webgunean informazioa argitaratuta zeukaten udalak. Euskal Autonomia Erkidegoan ez da Arabako udalik hartu.

Ikus daitekeenez, azterketa 40.000 biztanletik beherako udaletara mugatuta ere, Nafarroako udalen batez besteko biztanle kopurua nabarmen txikiagoa da Estatuko gainerakoena baino, eta are txikiagoa EAeko batez bestekoarekin alderatuta.

Hona hemen zenbait adierazle, hiru eremuetarako:

Adierazlea	(euroak biztanleko, ehunekoak izan ezik)					
	Nafarroa	EAE	Estatuko gainerakoak	Aldea Nafarroa vs. EAE	Aldea Nafarroa vs. Estatuko gainer.	
Diru-sarrerak, guztira	1.125	1.552	1.220	-427	-95	
Diru-sarrera arruntak	1.040	1.443	1.064	-403	-23	
Kapitaleko diru-sarrerak	77	76	102	1	-25	
Funtzionamendu gastuak	857	1.158	885	-301	-27	
Kapitaleko gastuak	222	202	183	20	39	
Finantza-zama	32	36	54	-4	-21	
Aurrezki gordina	183	285	179	-102	4	
Aurrezki garbia	151	248	125	-98	25	
Zor bizia	142	107	251	35	-109	
Zorpetze maila (zor biz. %/d.s. arr.)	14	7	24	7	-10	
Finantza-zamaren adierazlea (3. eta 9. kap. % sarr. arr. gabe)	3	3	5	1	-2	
Aurr. gor./d.s. arruntak (%)	18	20	17	-2	1	
Jasotako transferentziak	513	885	507	-372	5	

EAeko udalen diru-sarrerak biztanleko (1.552 euro) Nafarroako eta Estatuko udaletakoak baino nabarmen handiagoak dira (1.125 eta 1.220 euro, hurrenez hurren). Horri dagokionez, adierazi behar da Nafarroaren kasuan, arestian aipatu bezala, 2021eko kapitaleko diru-sarrerak bereziki txikiak izan direla.

Konparazio horri begira nabarmendu beharreko beste alderdi batzuk honako hauek dira:

- Nafarroan biztanleko diru-sarrera arruntak EAekoak baino askoz txikiagoak dira, eta Estatuko gainerakoekin parekoak.

- Nafarroan funtzionamendu gastuak 857 eurokoak izan ziren biztanleko. Zenbateko hori Estatuko gainerakoan izandakoa (885 euro) baino txikiagoa da, eta EAEkoa (1.158 euro) baino askoz txikiagoa.

- Nafarroako udalen aurrezki garbia 151 eurokoa izan zen biztanleko. Zenbateko hori Estatuko gainerakoan izandakoa baino handiagoa da (125 euro) eta EAEkoa baino askoz txikiagoa (248 euro).

- Nafarroako udalen zorpetze maila (ehuneko 14) EAEko udalena baino handiagoa da (ehuneko zazpi), baina Estatuko gainerako udalen zorpetze maila baino askoz txikiagoa (ehuneko 24).

Hurrengo taulak toki-entitateen biztanleko diru-sarrerak erakusten ditu, diru-sarrera arrunten osaera zehaztuta:

Diru-sarrerak	Nafarroa		EAE		Estatuko gainerakoak	
	Per capita	Gutizkoaren %*	Per capita	Gutizkoaren %*	Per capita	Gutizkoaren %*
Zuzeneko zergak	312	28	326	21	426	35
Zeharkako zergak	45	4	44	3	30	3
Tasak, prezio publikoak eta bestelako diru-sarrerak	173	15	226	15	179	15
Transferentzia arruntak	451	40	830	54	410	34
Ondare bidezko diru-sarrerak eta aprobetxamendu komunalak	59	5	17	1	20	2
Eragiketa arruntak	1.040	93	1.443	93	1.064	87
Kapital-eragiketak	77	7	76	5	102	8
Finantza-eragiketak	7	1	33	2	54	5
Guztira	1.125	100	1.552	100	1.220	100

Nafarroan biztanleko diru-sarrera arruntak 1.040 eurokoak dira, EAEn baino 403 euro gutxiago. Alde nagusia transferentzia arrunten bidezko diru-sarreretan dago: Nafarroan 379 euro gutxiago dira biztanleko Euskal Autonomia Erkidegoan baino. Tasa, prezio publiko eta beste diru-sarrera batzuetan ere alde adierazgarria dago biztanleko, Nafarroan EAEn baino 53 euro gutxiago baitira.

Nafarroako udalen eta EAEko udalen artean alde handiak daude transferentzia arruntengatiko diru-sarreretan. Horren arrazoia da Nafarroan horien zati handi batek izaera finalista duela eta inbertsioak egiteko direla, batez ere Toki Inbertsioen Planaren bitartez, eta, beraz, kapital transferentzia gisa kontabilizatzen dira. EAEn, transferentzien funtsezko zenbatekoa ez da finalista, eta, beraz, transferentzia arruntatzat hartzen dira.

Estatuko gainerako udalekin alderatuta, nafarrek oso antzeko diru-sarrera arruntak dituzte gutziko zenbatekoari dagokionez, baina osaera desberdinekoak. Estatuko gainerakoan, biztanleko zuzeneko zergak 426 eurokoak dira, hau da, diru-sarrera arrunten ehuneko 40. Nafarroan, berriz, 114 euro gutxiago dira, diru-sarrera arrunten ehuneko 30. Alde hori ia erabat neutralizatu egiten da, Nafarroako udalek diru-sarrera handiagoak baitituzte transferentzia arrunten, ondareko diru-sarreraren eta zeharkako zergen ondorioz.

Nolanahi ere, udalen arteko konparazio horrek balio orientagarria baino ez du. Azterketa zorrotzagoa eta adierazgarriagoa egiteko, faktore gehigarriak hartu beharko liriateke kontuan, besteak beste, udalerrien tamainak, udal egituraren dauden aldeak, zerbitzu publikoak emateko modua (adibidez, mankomunitateek betetzen dituzten funtzioak) eta finantzaketa sistemen diseinua. Faktore horiek txosten honen helburuetatik harago doaz.

José Javier García Logroño auditorea arduratu da lan honetaz, eta hark proposatuta eman da txosten hau, araudi indardunak ezarritako tramiteak bete ondoren.

Iruñean, 2023ko abenduaren 11n

Nafarroako Kontuen Ganberako lehendakaria: Ignacio Cabeza del Salvador

I. ERANSKINA. TOKI-ENTITATEETAN APLIKATZEKO DEN ARAUDIA

2021EAN ONETSI ETA NAFARROAKO TOKI SEKTORE PUBLIKOAN APLIKATZEKOAK DIREN ARAU NAGUSIAK

Txosten honen IV.3 puntuan aipatutakoez gain, 2021ean Nafarroako toki sektore publikoan aplikatzeakoak diren arau garrantzitsu hauek onetsi dira:

- 7/2021 Legea, maiatzaren 20koa, Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzkoa.
- 20/2021 Legea, abenduaren 28koa, enplegu publikoan aldi baterako lana murrizteko presako neurriei buruzkoa.
- 203/2021 Errege Dekretua, martxoaren 30ekoa, sektore publikoak bitarteko elektronikoen bidez jarduteko eta funtzionatzeko Erregelamendua onesten duena.
- Diputatuen Kongresuaren Erabakia, 2021eko irailaren 13koa, zeinaren bidez aitortzen baita badela ezohiko larrialdi egoera bat, Konstituzioaren 135.4 artikuluan eta Aurrekontu Egonkortasunari eta Finantza Iraunkortasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikoaren 11.3 artikuluan ezarritako ondorioetarako⁶.
- 17/2021 Foru Legea, urriaren 21ekoa, zeinaren bitartez aldatzen baita 2/2018 Foru Legea, apirilaren 13koa, Kontratu Publikoei buruzkoa.
- 18/2021 Foru Legea, abenduaren 29koa, 2022rako Nafarroako Aurrekontu Orokorrei buruzkoa.
- 19/2021 Foru Legea, abenduaren 29koa, zenbait zerga aldatu eta beste tributu-neurri batzuk hartzeari buruzkoa.
- 20/2021 Foru Legea, abenduaren 29koa, Nafarroako Toki Ogasunei buruzko martxoaren 10eko 2/1995 Foru Legea aldatzen duena.
- 106/2021 Foru Dekretua, abenduaren 1ekoa, Kontratu Publikoei buruzko apirilaren 13ko 2/2018 Foru Legearen Europako atalaseak eguneratzen dituena.

2021EAN NAFARROAKO TOKI SEKTORE PUBLIKOAN APLIKATZEKOAK DIREN ARAU NAGUSIAK

Jarraian, Nafarroako toki sektore publikoan 2021ean aplikatzeakoak diren arau nagusiak zerrendatu ditugu, aurreko atalean aipatutakoez gain.

a) Toki administrazioa eta araubidea

- Espainiako Konstituzioa.
- 13/1982 Lege Organikoa, abuztuaren 10ekoa, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzkoa.
- 7/1985 Legea, apirilaren 2koa, toki araubidearen oinarriak arautzen dituena.
- 19/2013 Legea, abenduaren 9koa, gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeari eta gobernu onari buruzkoa.
- 39/2015 Legea, urriaren 1ekoa, administrazio publikoen administrazio prozedura erkideari buruzkoa.
- 40/2015 Legea, urriaren 1ekoa, sektore publikoaren araubide juridikoari buruzkoa.
- 6/2019 Errege Lege Dekretua, martxoaren 1ekoa, premiazko neurriak ezartzen dituena emakumeen eta gizonen arteko tratu eta aukera berdintasuna bermatzeko enplegu eta lanaren arloan.

⁶ 2022rako arau fiskalak etetea.

- 14/2019 Errege Lege Dekretua, urriaren 31koa, zeinaz presako neurriak hartzen baitira segurtasun publikoko arrazoiengatik administrazio digitalaren, sektore publikoko kontratazioaren eta telekomunikazioen arloan.
- 6/1990 Foru Legea, uztailaren 2koa, Nafarroako Toki Administrazioari buruzkoa.
- 5/2018 Foru Legea, maiatzaren 17koa, Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeari eta gobernu onari buruzkoa.
- 7/2018 Foru Legea, maiatzaren 17koa, Nafarroako Foru Komunitateko jardunbide egokien aldeko eta ustelkeriaren kontrako Bulegoa sortzekoa.
- 12/2018 Foru Legea, ekainaren 14koa, Irisgarritasun Unibertsalari buruzkoa.
- 4/2019 Foru Legea, otsailaren 4koa, Nafarroako Toki Administrazioaren erreformarako.
- 12/2019 Foru Legea, martxoaren 22koa, Nafarroako parte-hartze demokratikoari buruzkoa.
- 17/2019 Foru Legea, apirilaren 4koa, emakumeen eta gizonen arteko berdintasunari buruzkoa.
- 84/2017 Foru Agindua, otsailaren 16koa, Landa Garapeneko, Ingurumeneko eta Toki Administrazioeko kontseilariak emana, 2017-2019 aldirako Toki Inbertsioen Plana arautzen duen abenduaren 13ko 18/2016 Foru Legearen 20. artikuluan aurreikusitako klausula soziala aplikatzeko modua arautzen duena.

b) Araubide ekonomikoa, aurrekontukoa eta kontabilitatekoa

- Kontabilitate Publikoko Plan Orokorra, Toki Administrazioari egokitua, Ekonomia eta Ogasun Ministerioaren 1990eko uztailaren 17ko Ministro Aginduaren bidez onartua, irailaren 21eko 272/1998 Foru Dekretuaren bidez onetsitako Kontabilitatearen Instrukzio Orokorren 425. arauan xedatutakoaren arabera aplikatzekoa.
- 2/1995 Foru Legea, martxoaren 10ekoa, Nafarroako toki ogasunei buruzkoa.
- 7/1996 Foru Legea, maiatzaren 28koa, jarduera ekonomikoen gaineko zergaren tarifei eta jarraibideei buruzkoa.
- 12/2006 Foru Legea, azaroaren 21ekoa, Nafarroako Lurralde Aberastasunaren Erregistroari eta katastroei buruzkoa.
- 18/2016 Foru Legea, abenduaren 13koa, 2017-2019 aldirako Toki Inbertsioen Plana arautzen duena, zeina urtarrilaren 23ko 2/2020 Foru Legearen bidez aldatu eta luzatu baitzen.
- 3/2020 Foru Legea, otsailaren 27koa, toki ogasunek transferentzia arrunten eta beste laguntza batzuen kontzeptuetan Nafarroako tributuetan duten parte-hartzearen funtsaren zenbatekoa eta banaketa ezartzen dituen 2020. urterako.
- 20/2020 Foru Legea, abenduaren 29koa, 2021erako Nafarroako Aurrekontu Orokorrei buruzkoa.
- Irailaren 21eko 270/1998 Foru Dekretua, irailaren 23ko 234/2015 Foru Dekretua, eta irailaren 21eko 272/1998 eta 273/1998 foru dekretuak, aurrekontuari eta gastu publikoari buruzkoa, aurrekontu egiturari buruzkoa, eta Nafarroako Toki Administrazioarentzat Kontabilitate Orokorreko Instrukzio Orokorra eta Kontabilitate Erraztua onestekoak, hurrenez hurren.

c) Aurrekontu egonkortasuna eta finantza iraunkortasuna

- 2/2012 Lege Organikoa, apirilaren 27koa, aurrekontu-egonkortasunari eta finantza-iraunkortasunari buruzkoa.
- 9/2013 Lege Organikoa, abenduaren 20koa, sektore publikoan merkataritza-zorra kontrolatzeari buruzkoa.

- 6/2015 Lege Organikoa, ekainaren 12koa, honako hauek aldatzekoa: Autonomia-erkidegoak Finantzatzeari buruzko irailaren 22ko 8/1980 Lege Organikoa eta Aurrekontu-egonkortasunari eta Finantza-iraunkortasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikoa.
- 3/2004 Legea, abenduaren 29koa, neurriak ezartzen dituena merkataritza-eragiketako be-rankortasunaren aurka.
- 25/2013 Legea, abenduaren 27koa, Sektore publikoan faktura elektronikoa bultzatzeari eta fakturen kontabilitate-erregistroa sortzeari buruzkoa.
- 27/2013 Legea, abenduaren 27koa, Toki Administrazioaren Arrazionalizazio eta Iraunkorta-sunari buruzkoa.
- 8/2013 Errege Lege Dekretua, ekainaren 28koa, administrazio publikoen berankortasunaren aurkako presako neurriei eta finantza-arazoak dituzten toki-entitateei laguntzeari buruzkoa.
- 17/2014 Errege Lege Dekretua, abenduaren 26koa, autonomia-erkidegoen eta toki-entitateen finantza-iraunkortasunerako neurriei eta bestelako neurri ekonomikoei buruzkoa.
- 10/2019 Errege Lege Dekretua, martxoaren 29koa, zeinaren bidez, batetik, 2019rako luzatzen baita finantzen aldetik jasagarriak diren inbertsioetarako autonomia-erkidegoen eta toki-entita-teen superabitaren xedea eta, bestetik, beste neurri batzuk hartzen baitira toki-entitateetan gai-kuntza nazionala duten langileen eginkizunari dagokionez.
- HAP/2105/2012 Agindua, urriaren 1ekoa, Aurrekontu Egonkortasunari eta Finantza Iraunkor-tasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikoan informazioa emateko aurreikusitako be-tebeharrak garatzekoa.
- 2017ko uztailaren 4ko Ebazpena, Altxorraren eta Finantza Politikaren Idazkaritza Nagusia-rena, zeinaren bidez definitzen baita zorpetze-eragiketei eta autonomia-erkidegoetatik eta toki-en-titateetatik heldutakoei aplikatzekoa zaien zuhurtasun finantzarioa.
- 27/2012 Foru Legea, abenduaren 28koa, zeinaren bidez Nafarroako Foru Komunitatean neu-riak hartzen baitira aurrekontu-oreka bermatzeko eta lehiakortasuna sustatzeko.

d) Kontratazio administratiboa

- 6/2006 Foru Legea, ekainaren 9koa, kontratu publikoei buruzkoa (2/2018 Foru Legeak indarra hartu zuen egunean jada administrazio klausula partikularren edo baldintza arautzaileen agiriak onetsita zeuzkaten kontratuetarako).
- 2/2018 Foru Legea, apirilaren 13koa, kontratu publikoei buruzkoa.

e) Langileak

- 11/2020 Legea, abenduaren 30ekoa, Estatuaren 2021erako Aurrekontu Orokorrei buruzkoa.
- 2/2015 Legegintzako Errege Dekretua, urriaren 23koa, Langileen Estatutuaren Legearen testuategina onesten duena.
- 4/2015 Errege Lege-dekretua, martxoaren 22koa, lan arloan enplegurako lanbide heziketaren sistema presaz erreformatzekoa.
- 23/2018 Foru Legea, azaroaren 19koa, Nafarroako Polizieiei buruzkoa.
- 251/1993 Legegintzako Foru Dekretua, abuztuaren 30ekoa, Nafarroako Administrazio Publi-koen zerbitzuko Langileen Estatutuaren testuategina onesten duena, bai eta hura garatzeko xe-dapenak ere.
- 10/2020 Foru Lege-dekretua, irailaren 16koa, zeinaren bidez neurri batzuk onesten baitira Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren eta haren erakunde autonomoen zerbitzuko lan-gileen arlokoak.
- 158/1984 Foru Dekretua, uztailaren 4koa, Nafarroako Administrazio Publikoen zerbitzuko lan-gileen ordainsariei buruzko behin-behineko Erregelamendua onesten duena.

- 113/1985 Foru Dekretua, ekainaren 5koa, Nafarroako administrazio publikoetan sartzeari buruzko erregelamendua onesten duena.
- 215/1985 Foru Dekretua, azaroaren 6koa, Nafarroako Administrazio Publikoetako lanpostuak betetzeko erregelamendua onesten duena
- 11/2009 Foru Dekretua, otsailaren 9koa, Nafarroako Administrazio Publikoetako funtzionarioen opor, lizentzia eta baimenen erregelamendua onesten duena.

f) Dirulaguntzak

- 38/2003 Lege Orokorra, azaroaren 17koa, Dirulaguntzei buruzkoa.
- 887/2006 Errege Dekretua, uztailaren 21ekoa, Dirulaguntzei buruzko azaroaren 17ko 38/2003 Lege Orokorren Erregelamendua onesten duena.

g) Hirigintza, ingurumena, energia eta beste arlo batzuk

- 7/2003 Foru Legea, otsailaren 14koa, Nafarroako turismoari buruzkoa.
- 8/2005 Foru Legea, uztailaren 1ekoa, Nafarroako babes zibilari eta larrialdien kudeaketari buruzkoa.
- 13/2017 Foru Legea, azaroaren 16koa, Osasunaren eta Gizarte Zerbitzuen arloetako itun sozialak arautzen dituena.
- 14/2018 Foru Legea, ekainaren 18koa, Hondakinei eta haien Fiskalitateari buruzkoa.
- 17/2020 Foru Legea, abenduaren 16koa, ingurumenean eragina duten jarduerak arautzen dituena.
- 18/2020 Foru Legea, abenduaren 16koa, enpresen sustraitzearen aldeko eta enpresen deslokalizazioaren aurkako neurriei buruzkoa..
- 1/2017 Legegintzako Foru Dekretua, uztailaren 26koa, Lurraldearen Antolamenduari eta Hirigintzari buruzko Foru Legearen testu bategina onesten duena.
- 48/2020 Foru Dekretua, uztailaren 15ekoa, zeinaren bidez arautzen baitira oinarritzko gizarte zerbitzuen oinarritzko programak eta finantzaketa sistema.

h) COVID-19 araudia

- 8/2020 Errege Lege-dekretua, martxoaren 17koa, COVID-19aren inpaktu ekonomiko eta sozialari aurre egiteko presako neurri bereziei buruzkoa.
- 11/2020 Errege Lege-dekretua, martxoaren 31koa, COVID-19ari aurre egiteko arlo sozial eta ekonomikoan premiazko neurri osagarriak ezartzen dituena.
- 23/2020 Errege Lege-dekretua, ekainaren 23koa, ekonomia biziberritzeko neurriak onesten dituena energiaren arloan eta beste arlo batzuetan.
- Diputatuen Kongresuaren Erabakia, 2020ko urriaren 20koa, zeinaren bidez aitortzen baita badela ezohiko larrialdi egoera bat, 2020an eta 2021ean arau fiskalak aldi baterako etetea justifikatzen duena.
- 6/2020 Foru Legea, apirilaren 6koa, premiazko neurriak onesten dituena COVID-19aren osasun krisiak eragindako inpaktuari aurre egiteko.
- 7/2020 Foru Legea, apirilaren 6koa, premiazko neurriak onesten dituena COVID-19aren osasun krisiak eragindako inpaktuari aurre egiteko.
- 13/2020 Foru Legea, uztailaren 1ekoa, 25 milioi euroko aparteko kreditu bat eman, arautu eta banatzekoa, Nafarroako Toki Ogasunen parte-hartzearen funtsaren kargura, COVID-19ak eragindako osasun publikoko arrazoiak direla-eta hartu behar izan diren ohiz kanpoko neurri urgenteen-gatik toki-entitateek dituzten beharrei erantzuteko.

- 5/2020 Foru Lege-dekretua, maiatzaren 20koa, premiazko neurriak onesten dituen koronabirusaren (COVID-19a) osasun krisiak eragindako inpaktuari aurre egiteko.

- Nafarroako Foru Komunitateko lehendakariaren Foru Dekretuak, SARS-COV-2 birusak eragindako infekzioen hedapena geldiarazteko prebentzio neurriei buruzkoak: 2/2021 (urtarrilaren 13koa), 3/2021 (urtarrilaren 13koa), 6/2021 (otsailaren 9koa), 7/2021 (otsailaren 23koa), 8/2021 (martxoaren 9koa), 9/2021 (martxoaren 12koa), 10/2021 (martxoaren 23koa), 11/2021 (martxoaren 25koa).

i) Europako 'Next generation EU' funtsak

- 36/2020 Errege Lege-dekretua, abenduaren 30ekoa, premiazko neurriak onesten dituen Administrazio Publikoa modernizatzeko eta Suspertze, Eraldatze eta Erresilientzia Plana gauzatzeko.

- 4/2021 Foru Lege Dekretua, apirilaren 14koa, zeinaren bidez premiazko neurriak onesten baitira Suspertzerako Europako Bitartekoetatik heltzen diren funtsen bidez finantzatzen ahal diren jarduketak kudeatzeko eta betetzeko.

- HFP/1030/2021 Agindua, irailaren 29koa, Suspertze, Eraldatze eta Erresilientzia Plana kudeatzeko sistema taxutzen duena.

j) Toki-entitate bakoitzaren araubidea

- Toki-entitateen aurrekontuen exekuzio oinarriak, 2021erako.
- Tasa eta prezio publikoak arautzen dituzten ordenantzak eta erabakiak.
- Berariazko hitzarmen kolektiboak.